

Štev. 10.

Na Dunaju, 31. maja 1899.

Letnik XII.

Zahteve Nemcev.

Nalašč smo posebe zabeležili program nemških opozicijskih strank, da bi ostal za premišljevanje in v dobrem spominu slovanskih narodov. Program je tak, po kakoršnem narekujejo zmagovalci premaganim svoje ukaze. Ne kakor sosedje, ne kakor sodržavljeni ali podaniki jedne in iste države, temveč kakor vrage vragom so nemške stranke napovedale vojno šibkim in čez mero potrpežljivim slovanskim narodom. Z lažjo, kakor da bi se tlačili Nemci, so utemeljili potrebo (?) svojih zahtev.

Na prvo mesto postavljajo svoje prvenstvo, katero hočejo vsiliti drugim narodom, naj priznavajo ali ne priznavajo njih nadmoč. Nemški jezik hočejo narodom z zakonom vrinuti. Bez znanja tega jezika naj ne dobi noben podanik državne službe. Z zahtevanjem prvenstva in državnega jezika, kateri radi lepšega imenujejo »posredovalni jezik«, razvrščajo uže narode v dve skupini. In ker zahtevajo, da ostane nemški jezik ne le v dosadanji, temveč celo v povečani meri armadni jezik, postavljajo nemški narod na prvo mesto obeh polovin cesarstva. Z armadnim jezikom stojé jedno stopinjo više celó nad mogočnimi Madjari. Poljakom in Italijanom puščajo v dosadanjem obsegu tudi njih notranji jezik, a vendar morata znati tudi ta dva naroda nemški jezik, ako hočeta doseči dostop do državnega kruha. Tako imamo uže 3 razrede narodov: Nemce (I), Madjare (II) in skupino Poljakov pa Italijanov (III.) Čehi ne spadajo niti v III. razred; kajti le v nekaterih bodočih okrožjih jim Nemci dovoljujejo tudi notranji jezik; v teh okrožjih bi stali v vrsti Poljakov in Italijanov — a le po mejah češkega kraljestva; na Moravskem so Čehi uže na nižji stopinji, t. j. v IV. razredu; na Sileškem pa so oni in Poljaki uže v V. razredu, ker se jim le za milost dovoljuje nekoliko rabljenja svojega jezika, v tem ko je vse drugo nemško, ponajveč preloženo ali potolmačeno. V V. razred spadajo tudi Slovenci, in sicer v prvem oddelku na Kranjskem in drugem oddelku po drugih deželah. V drugi oddel V. razreda spadajo tudi istrski Hrvati in bukovinski Rusi, v tem ko je odločena usoda V. razreda gališkimi Rusom.

Z davki krvij in gmotnih bremen so vsi narodi jednaki, prava so se jim doslej delila pa v dveh sku-

pinah; z nemškim programom bi se pa narodi razdelili na pet razredov.

A to ni Nemcem še dovolj; gospodstvo prve vrste jim v Avstro-Ogerski ne zadoščuje. Oni hočejo naše cesarstvo spraviti tudi v vrsto vazalov Velikoneučije, ker nekoliko zvijačno zahtevajo gospodarsko zvezo s protestantsko monarhijo.

Da bi slovanski narodi ne ovedeli se pomena čl. XIX., ki jamči vsakemu narodu narodnost poleg jezika, nemške opozicijske stranke ne omenjajo izrecno te najvažnejše točke narodnostnega člena, pač pa skrbé po drugi poti, da bi se gojila nemška narodnost. One zahtevajo namreč tesno kulturno zvezo z Velikoneučijo in v bívstvu istovrstno visokošolstvo, kakor v Nemčiji. S tem postulatom si zagotavljajo gojenje narodnosti celo v večji meri, nego jo more dajati še toliko utvrjena nacionalna avtonomija.

Ravno ta prikrita točka nemškega programa glasno opominja Slované, da zahtevajo ali nacionalno avtonomijo ali pa analogno kulturno zvezo z drugim Slovanstvom. Na to bi bili morali slovanski separatisti uže davno delovati; sedaj jim odpira oči nemški program, ako niso oslepeli popolnoma.

Kar se dnstaje pojdinih mešanih dežel, postopa nemška opozicija kakor mačka z mehom. Kar se ljubi njim, to postavljajo kakor postulat. Na Kranjskem hočejo imeti vse, na Štírskem in Koroškem nočejo dovoliti Slovincem nič. 5%. Nemcev naj bode v isti vrsti z ostalimi slovenskimi prebivalstvom, dobra tretjina štírskih in koroških Slovencev naj pa ostane bez prava. Na Primorskem naj bode slovanska in hrvatska večina izročena nemilosti italijanske manjšine in iz prošlega stoletja pridržanemu germanizovanju po šolah in uradih. Sileška večina bodi izročena nemškemu gospodstvu. V Galiciji naj poljsko plemstvo i nadalje poljači in uničuje bistvene lastnosti ruske narodnosti. Bukovina, v kateri je nekoliko odstotkov nemški govorečih Židov, naj se nadalje germanizuje z univerzo, vsem šolstvom in vsem uradnim aparatom.

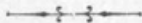
Slovani na Nižeavstrijskem, katerih je gotovo dobra tretjina vsega naseljenja, se prezirajo popolnoma.

Takó si misli nemška opozicija izvršenje narodne enakopravnosti. Ločiti hoče Galicijo iz te po-

lovine in potem toliko brže zadušiti Čehoslovane, Slovence in totranske Hrvate.

In to se jej zdi potrebno za vzdržanje nemške narodnosti! Kako naj bode z drugimi narodi, to je ne briga; kaka naj bode potem z državo, o tem ne vpraša. Kljub temu se kaže celó skrbečo za — armado! Farizejci, lažniki so pred vsem svetom. Niti najmanjšega čustva pravičnosti ne kažejo; za nje ne velja ustava; oni se postavljajo nad njo; hočejo jo uničiti in narode pripraviti ob njih narodnost in jezik. In potem pravijo še, da se držé ustave! Kje je v ustavi posredovalni jezik? Kje je v ustavi prvenstvo nemškega naroda? Zgodovino hočejo pačiti, za se reklamujejo historijo, izvajajoči iz nje prvenstvo svoje, a zametajo v isti hip historiško pravo vseh drugih narodov. Gospoda je dosledna do skrajnosti v grabežljivosti nasproti drugim narodom.

Ako so take zahteve »neizogibno potrebne« za nemško narodnost, potem mora razpasti ali Avstrija, ali pa poginiti nemški narod. Druge alternative bi ne bilo; kajti Slovani ne bodo hoteli več opravljati dela helotov. Nemška opozicija hoče šibo dvignuti nad Slovani, kakor so šibali nemški vitezi slovanske prednike. Da, Slovan potrebuje šibe, da se zgane, in sedaj grozi ta šiba nad njim. Nadejajmo se, da jo odvrne z doma združeno silo, kakor se spodobi. Doba dela je napočila!

Iz deželnih zborov.

Kranjski. Finančni odsek predlaga za društvo »Naša straža« podpora 100 gl. Kalan obžaluje, da se nasvetuje tako malenkostna vsota za društvo, ki je poleg dr. sv. Cirila in Metoda za Slovence najznamenitejše. Ono hoče varovati našo last ob sloven. mejah. Opisuje tužne razmere štajerskih, koroških in primorskih Slovencev, ki so v deželnih zbora povsod v manjšini ter si ne morejo pomagati parlam. potem, da bi pridobili le trohico svojih prav. Vsota 100 gl. je sramotna za jedini deželni zastop, kjer imajo Slovenci večino. — Dr. Tavčar meni, da bi obmejnim Slovancem ne bilo pomagano ni s 100, ni s 1000 gl. Proti povišanju nasvetovane podpore je, ker je društvo »Naša straža« le reklama za klerikalno stranko. — Dr. Majaron je za povišanje podpore. V društvu ne gre ni za klerikalizem, ni za liberalizem, temveč le za pomoč v obupnem boju obmejnih Slovencev. On je vsak hip pripravljen, prepustiti svoj sedež v načelnstvu dr. Tavčarju, ako ta društvu nasprotuje iz osebnih razlogov. — Dr. Tavčar mu odgovarja, da je šo vedno tega mnenja, da z ozirom na napade klerikalcev na liberalno stranko povodom snovanja »Naše straže« liberalci nimajo vzroka, da bi glašovali za povišanje podpore. — Murnik pripomni, da v odseku ni nihče predlagal povišanja. — Kalan omenja, da je bil službeno zadržan, da bi se bil udeležil one seje finan. odseka, da pa se mu nasvetovanje tako malenkostne vsote zdi nemožna, ko je vendar tajnik društva pri načelnikih obeh društev prosil, da se podeli kolikor možno visoka podpora. Vodstvo društva ni strankarsko, ampak sestaje iz najodličnejših mož iz vseh sloven. pokrajin. Narodovci so na poziv, naj povedo svoje zahteve, katere je hotelo sprejeti vodstvo, da vlada jedinstvo in preneha sovraštvo proti društvu, — molčali; dokaz, da nimajo opravičenih pritožeb. Govornik pozivlje vse slov. poslance, da se zavedajo svoje dolžnosti in povišajo podporo na 1000 gl. Hribar misli, da je vsa debata le komedija, vpriporjena proti narodni stranki. Deželni zbor kranjski, t. j. nemški in slovenski liberalci, je glasoval za 100 gl. podpore »Naši straži« in zavrgel Kalanov predlog za 1000 gl. podpore. Isti dež. zbor je nemškemu

gledišču odločil 6000 gl. in nemškemu filharmoniskemu društvu 300 gl.

13. maja. Dr. Majaron je utemeljeval svoj predlog za nadsodišče v Ljubljani. Predlog se izroči upravnemu odseku v posvetovanje in poročanje. — 16. maja. Bar. Schwegel je utemeljil nujni predlog o drugi železniški zvezi s Trstom. Dr. Schaffer poroča o kmečkih združenjih in konsumnih društvih. To so koristne in priporočilne naprave. A dosežanje njih razvoj ni uspešen, ker se pečajo tudi s prodajo kolonijalnega in manufakturnega blaga in točijo na drobno vino in žganje. Dež. odboru se naroča, da nadaljuje svoje pozvedbe in poroča o uspehih in sredstvih, s katerimi bi se odpravili nedostatk, in da razmišlja, kako bi se ta društva nadzorovala in podpirala. — Grof Barbo naglaša, da se kmečkemu prebivalstvu ne sme braniti, ako se združuje v društvih v obrambo za svoj obstanek. Obžalovati je treba, da se tem nasprotuje iz polit. razlogov. — Hribar meni, da je nadzorstvo teh društev premalo strogo. Tudi bi se njim ne smele dovoljevati davčne olajšave, ker se s tem dela preveč konkurencije trgovcem. — V imenu upravnega odbora poroča dr. Tavčar o predlogu dr. Majarona za ustanovitev dež. nadsodišča v Ljubljani. Vlada naj se naprosi, da temu ugodí. Grof Barbo poroča o stavbenih stroških za novo bolnico. Prekoračenje stroškov s 18.800 gl. se prizna opravičenim.

16. maja je dovolil 100.000 gold. za lokalno železnico iz Trebnjega v Trzišče. Potem je bil zaključen z običajnimi formalnostimi.

Štajerski. V dež. zboru je posl. dr. Sernec izjavil, da se sloven. poslanci proračunske razprave ne udeležijo, ker je ustavljena v proračnu vsota 20.000 gl. za »Südmark«, nem. »Schulverein« in nemško gimnazijo v Celju! Take podpore se delé velikomemskim društvom tudi s pomočjo slovenskega demarja. Za to pa je sloven. deželni zbor kranjski »Naši straži« podaril — 100 gl.

17. maja se je imelo razpravljati o načrtu volilne reforme. Nemška večina je sestavila načrt, ki bi ugajal njenim koristim. V imenu nem. klerikalcev je izjavil nezadovoljstvo z njim Hagehofer; načrt prezira število in veljavo kmečkega stanu v deželi. — V imenu Slovencev se je proti načrtu izjavil Robič, ker prezira slovenske interese. Slovenci in nemški klerikalci so ostavili dvorano. Zbornica ni mogla sklepati o volilni reformi, ker je bilo prisotnih le 40 poslancev, treba pa bi bilo $\frac{2}{3}$ vseh poslancev, ki bi sklepali $\frac{2}{3}$ večino. Zato se je odstavil od dnevnega reda in dež. odboru naročilo, da v prih. zasedanju predloži nov načrt volilne reforme.

18. maja. Vit. Schreiner priporoča ustanovo 5 štipendij po 100 gl. in 5 štipendij po 50 gl. na Celjski viši gimnaziji ter letno subvencijo 2000 gl. nemškemu »Studentenheimu« v Celju. Slovenci nimajo nobenega vzroka, da smatrajo ta zavod germanizatorskim, kajti vanj se sprejemajo tudi učenci drugih narodnostij. Sicer pa ne vé, zakaj ne bi se podpirala germanizacija, saj je nemščina uže vsled svojega razvitka faktično državni in armadni jezik.

Istrski. Dne 18. maja je odgovoril vladni zastopnik na interpelacijo glede veronauka v hrvat. jeziku v Lovranu, da je dež. šolski svet dovolil katehetu, da v hrvat. jeziku poučuje one učence, ki ne umejo italijansčine. Proti temu doslej ni bilo nobene pritožbe.

Goriški deželni zbor je bil 26. in 27. maja nesklepčen, ker je poleg Slovencev izostal tudi knezoškof.

Češki. 13 nemškonacionalnih poslancev čeških je odložilo svoje mandate za dež. zbor, češ, da bi bil moral predsednik dež. zbora uže razglasiti, da so jih izgubili, a ker tega ni storil, storé to sami, ker nočejo imeti mandatov po milosti Čehov. To so storili v zadnji dan zasedanja, z namenom, da bi prisilili k istemu koraku tudi nemškolib. poslance, na mesto katerih bi bili izvoljeni Wolfovci.

9. maja. Dež. glavar javi, da se nemški poslanci niso odzvali njegovemu vabilu k udeležbi posvetovanj, in ker je pretekel 14dnevni rok, da ima deželni zbor odločiti, ali

izgube svoje mandate ali ne. — Dr. Engel pravi, da hočejo Čehi svojo spravljalnost pokazati v dejanju, in da jim ni bilo do tega, da so težko pričakali trenutek, ko morejo Nemcem odvzeti mandate. Neopravičena odsotnost nemških poslancev ni njih neupogibljiva volja, njim je le za to, da si dobé čas; dokaz temu, da so si pridržali in tudi vrše svoja mesta v deželnih ustavih, najbrže da imajo kontrolo. To je upravičeno, in za to njim ne smemo vzeti te prilike. Le oni, ki vé, da mu ta kontrola ne more biti v napotje, hoče jo tudi vzdržati. Varovati njim moramo tudi priliko, da zopet lahko vstopijo v dež. zbor; da ne morejo očitati, da so se sklepali zakoni, veljavni tudi za nje, ne da bi mogli biti pri tem prisotni. Zato nasvetuje, da se odloži ukrepanje o naslednjih abstinencije. — Dr. Baxa pravi, da se nekdanja abstinencija Čehov ne more primerjati s sedanjo Nemcev. Čehi so za svojo odsotnost navedli važne razloge, in o teh je razpravljala posebna komisija, Nemci pa niso navedli nobenega. Spravljivost je lepa čednost, a ne sme postati slabost. Kontrola ostane Nemcem omogočena, saj morajo po izgubi mandatov biti razpisane nove volitve. Češki narod mora želeti, da se na odločilnem mestu spozna pravo mišljenje nemških volilcev. Nasvetuje torej komisijo 12 členov, ki naj v prih. seji stavi svoje nasvete. Dr. Engel pravi, da je bolj moško, da javno izrečemo, da nočemo nemških poslancev opleniti mandatov, nego da stvar zavlečemo in po ovinkih pridemo do istega cilja. Tudi misli, da se določba »14 dni« ne sme šteti po dneh, temveč po sejah (!) — Englov predlog se sprejme. — Na to se nadaljuje debata o zakoniti uravnavi javnega ljudskega šolstva v narodnostno mešanih šolskih občinah. — Posl. Špindler poroča o premembi dež. zakona za ustanovo, vzdrževanje in obisk javnih ljudskih šol.

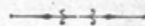
13. maja. Namestnik odgovori na interpelacijo o izgredi 10. maja, ko je bil nemški dijak ranjen, in o čemur so bile pretirane vesti po časopisju, da se je policiji posrečilo, da je priprla krivca. Policijske pozvedbe so se takoj objavile, da se tako popravi krivo poročanje in umiri po njem nastava razburjenost. Na to se je razpravljalo o disciplinarnem redu za učitelje in o predpisih pri razkrojevanju kmečkih posestij. Štastný pravi, da je deželni kulturni svet postal torišče polit. prepričevanja ter grobišče kmetskim prizadevanjem. — Dr. Pippich pravi, da Mladočehi niso pozabili svojih dolžnostij do kmetov v polit. borbah, a dokler ni rešeno češko vprašanje, ne smemo ga odstaviti ter stopiti na zgolj socialno stališče. Stanovska organizacija bi morala biti zgolj stvarna, a stavila se je v službo nekim strankam i zlorablja se v boj proti pravom češkega naroda.

17. in 18. maj. Razprava o dež. proračunu. Pri razpravi o šolstvu omeni dr. Moravec, da so nekateri nem. listi spodtkali se nad poročilom šolske komisije, da se patrijotično čustvo goji različno na čeških in na nemških šolah. Poročilo je bilo pisano pod vplivom zborovanja nemških učiteljev v Pragi, kjer je bil poslanec Wolf burno pozdravljen. Wolf je tedaj opominjal učitelje, naj odgoje tak nemški naraščaj, ki se postavi v bran bodočnosti. Nemško-nacionalna večina je tedaj udušila nasprotno misleče. Komisija je le v obče in zelo milo kazala to postopanje. Odveč je torej, ako nemško učit. društvo iz Liberca zahteva obrambo od namestništva.

19. maja je bil dež. zbor zaključen. Dež. maršal se je zahvalil poslancem za pridnost in vestnost. Delovalo se je stvarnejše in ustrajnejše nego kedaj popreje, in to zasedanje je bilo jedno najplodonosnejših, kar smo se jih udeležili. Nemški poslanci se posvetovali niso udeležili. Noče kritikovati tega, a opomniti mora dvoje dejstev: da se dež. zbor po tej abstinenciji ni dal odvrniti, da ne bi vršil svoje dolžnosti, — in da se je skrbno izogibal vsega, kar bi moglo nezastopano manjšino v najmanje oškodovati v njenih pravih. Dasi je pod sedanjimi razmerami smelo govoriti o tem, da prenehajo narodnostni prepiri, je vendar gotovo, da si je ta dež. zbor stekel veliko zaslugo v to, da se čim preje doseže pomirjenje.

Revizija dež. reda in deželnozborskih volitev za Česko. — Komisija predlaga dež. zboru, da vstraja pri tem, kar je bilo v soglasno sprejeti adresi izrečeno o nedotakljivih pravih dežel češke korone, in o tem, kar je potrebno za ugled in moč države, ki naj pride v soglasje s pravi in potrebami kraljevine Češke. Ker je temu prvo uslovje, da se raztegne legislativna moč deželnega zbora na vse, kar pristaje po pravu kraljevini Češki, in kar ne zahteva vsled skupnih interesov vseh kraljevin in dežel sklepanja v centralnem zastopstvu cesarstva; in ker so vse nadaljnje v adresi na Nj. Velič. izražene zahteve po osamosvojenju dež. uprave v deželi in samostojnem davčnem sistemu, le posledice tega razširjenja: méni komisija, da je temelj za uresničenje in praktično proizvodbo teh, tudi v najviš. odgovoru priznanih teženj v preosnovi volilnega reda, ki naj bo obema narodnostima popolno zatrdilo za pravično zastopstvo. — Komisija nasvetuje, da dež. odbor sprejme v svojo predlogo o kuriji nefideikomisarnih veleposestnikov razdelitev v 5 volilnih redov, in o volilni preosnovi za mestne in kmečke občine uveljavi pravično zastopstvo obeh narodnostij; onim, ki so pridobili volilno pravo za državni zbor, naj se podeli to tudi za deželni zbor. Obema narodnostima naj se zagotovi pravično zastopstvo v dež. zbor-skem predsedništvu, dež. odboru, dež. komisijah in dež. ustavih.

Komisija je sprejela nemške zahteve, da dokaže, dasi je večina vedno radovoljno priznala nemškim zastopnikom pravično zastopstvo v dež. odboru in dež. ustavih, da z zakonitim uveljavljanjem tega zastopstva hoče prispevati v to, da se umiri narodnostno nasprotstvo. Zato se nadeja, da bo to tudi od nemških poslancev smatrano za oni kompromis in del mira, ki je potreben za blagostanje obeh narodov. Predlaga torej, da se načrt spremembe volilnega reda ozira na to: 1. da je volitev za nefideikomisarno veleposestvo namesto v 1, 5 volilnih redov, ustanovljenih po volilnem redu, veljavnem za državni zbor; 2. volilni red za kurijo mest in kmečkih občin se tako preosnuje, da odgovarja pravičnemu zastopstvu obeh narodnostij po številu, davku, novem razvitku trgovine in obrta in pomenu dež. kulture za gospodarske interese, ki zlasti zahteva, da se v kmečkih občinah čimpreje vvedejo direktne volitve. — 3. Državljanom, ki volijo v drž. zbor, se podeli pravo volitve v dež. zbor. — Dež. odboru se naroča, da predloži zakon, po katerem se zagotovi obema narodoma v deželi kakor tudi posamičnim interesnim kurijam pravično zastopstvo v predsedništvu dež. zbora, v dež. odboru, dež. komisijah in dež. ustavih.

Narodno-politiške zahteve Nemcev.

V Duhovo ali na letošnjo binkošno nedeljo so nemške opozicijske stranke, in sicer nemška ljudska stranka, nemška napredna stranka, združeni ustavoverni veleposestniki, združeni krščanski socialci in združeni svobodni Nemci, priobčile program, za kateri so se združile.

Ta program se sicer ne more izpolniti, ker bi drugače žugal pogin Avstriji; tudi je program tak, da kaže bolje, nego vse drugo, kakega mišljenja je nemška opozicija. Napuh in razprosajenost govori iz programa; kajti v njem ne najdeš nikake doslednosti, nego tisto, katera koncem koncev hoče ponemčiti Slované. Da bi ne bilo v našem cesarstvu mnogo neverjetnega in nemožnega, prešli bi Slovani od takega programa na dnevni red; takó pa je potrebno zopet razgovarjati se o principih, bolje rečeno, o beznačelnostih, vključenih v dolgi programatiški izjavi. Program se nekoliko laska na zgorej, in prebrisana gospoda računi, da iz mnogega nemožnega

doseže vendar nekoliko. Opozicija si misli: zahtevam nalašč preveč, da se mi potvrdi zakonom, kar uže imam, in da poleg tega dobim še nekoliko novega.

Gledé na take račune zdi se nam potrebno, zabeležiti jedro tega, kar je v objavljenih zahtevah. Logiko teh bomo posebe pretresali, in sicer na tiste strani, katerih se ne dotikajo slovanske stranke, bodisi iz nevednosti, bodisi radi taktike, katere nezavisen organ ne more poštovati, ako noče škodovati narodu slovanskim.

Program je modra gospoda nemške opozicije razdelila na tri oddelke, ki obsežajo: 1. *Obče narodno-politiške zahteve*, 2. *Obča načela za vrananje jezikovnega vprašanja*, 3. *Posebna načela za posamične dežele*.

I. oddelek obseza 9 točkov, in sicer: 1. Ponavlja se svetovna laž, kakor da bi se nemški narod tlačil sistematično, in s to utemeljujejo potrebo svojih zahtev. 2. Podstava za odstranjenje narodnega prepira bi bila v priznanju mesta, katero so si pridobili Nemci tekom stoletij, in ta podstava bi bila glavni steber bodočnosti države. Zato naj bi prenehal sistem, ki bogati druge narodnosti na stroške Nemcev. 3. Zavračajo vsakatera državno-pravna stremiljenja drugih narodnostij in strank ter se držé ustave (!) in jednotne (!) države ter zahtevajo, da dobé tostranske dežele in kraljestva skupno ime *Avstrija*. 4. § 14. drž. osnovnega zakona naj se odstrani, ker je treba skrbeti jedino za zaresne sile. 5. Zdi se jim potrebno, da se nemški *vojni jezik* goji bolje in zavestniše gledé na cilj (zielbewusster). 6. Galiciji pripoznavajo ločeno avtonomno mesto v narodnih stvareh, zato pa zahtevajo, da bi Poljaki neopravičeno ne vplivali na narodno življenje Nemcev. 7. Odnosaji k Ogerski potrebujejo novega reda, ker se stvari niso razvijale v duhu pogodbenih zakonov od l. 1867. Zato je treba vstvariti trajno stanje med obema polovinama. 8. *Zvezo z nemškim cesarstvom*, katera monarhiji (naši) zagotavlja vzdržanje miru, je treba neporušno vzdržati; v interesu gospodarskega razvoja cesarstva naj se prične živahniša udeležba svetovnega prometa in naj se stremi k ožemu združenju evropskih držav za vzdržanje gospodarskega ravnovesja in v varstvo domačega proizvodstva proti prekomorski konkurenciji. Zajedno z zvezo z nemškim cesarstvom mora nam avstrijskim Nemcem ostati zagotovljeno *gojenje velike duševne sovisnosti* (zveze) z *Nemčijo* na vseh poljih kulturnega in gospodarskega napredka, zlasti tudi gledé na *visokošolstvo*. 9. Oni ne postavljajo skupnega programa za vlado te države; stiska razmer jih sili, da skrbé za svoj dom. Svoje mesto si hočejo zagotoviti iz narodnih razlogov, a tudi radi tega, da bi se primerno pospeševali politiški in gospodarski interesi. Kar zahtevajo, je *najmanjša mera* (Mindestmass), ker se opira jedino na to, kar je, in kar je za vzdržanje nemške narodnosti v Avstriji neizogibno potrebno. Tvrdisjo, da z usodo avstrijskih Nemcev je tesno zvezana tudi usoda Avstrije same.

II. oddelek. Neizogibno potrebno in neodložno je, da se vstvari *pravno stanje* v jezikovnih stvareh, ker je to uslovje za skupno življenje raznih narodov v Avstriji in za zagotovljenje rednega stanja. V ta namen se morajo odstraniti vse dosedanje naredbe, razglasi in instrukcije v jezikovnih stvareh, in se mora *zakonito* določiti obseg veljave *posredovalnega jezika* (Vermittlungssprache), *potem notranjih in zvonanjih jezikov državnih in avtonomnih gospodk v raznih delih cesarstva*. Za to se kažejo *obča načela* za veljavo posredovalnega jezika in posebna načela za *pojedine dežele*, in to radi različnosti

razmer. To vprašanje reši za državne gospodke *državno zakonodavstvo*, za avtonomne gospodke pa *deželno zakonodavstvo*, seveda, po meri postavljenih zahtev in v okviru, ki ga določí državno zakonodavstvo nemškemu kot posredovalnemu jeziku.

»Naslednje določbe se opirajo na natančno izsledovanje mesta, katero zahteva nemški jezik v narodnem in državnem interesu v Avstriji. Treba jih je smatrati neolčljivo celotoj.«

1. *Obči posredovalni jezik v Avstriji je nemški jezik*. On je jezik državnega zbora in državnih aktov, ki se odnašajo k njemu, potem jezik ministerstev, najviših sodišč in vseh ostalih osrednjih mest. Javna ustna razpravljanja pri najviših sodiščih se vršé po nemškem posredovalnem jeziku. Stranke, ki ne znajo tega jezika, naj se zaslúšijo po tolmačih. Uradno občevanje med imenovanimi osrednjimi gospodkami in vsemi državnimi gospodkami se vrši v nemškem posredovalnem jeziku. Reševanja in izgotavljanja teh gospodk se podajajo v tem jeziku. Zakonito določeno jezikovno opravljanje najvišega sodišča ostane nedotakneno. Nadalje velja obči posredovalni jezik za upravne oddelke, n. pr. za agende gospodk v vojaških stvareh, za poštno, telegrafsko in železniško službo. Določi naj se, da se morejo vloge v nemškem jeziku podajati povsod, kjer se podajajo sedaj.

3. Notranji jezik, ki je jezik notranje službe in uradne korespondencije, ki se nedostaje strank, je pri vseh državnih gospodkah navadno posredovalni jezik. *Izjem* so gledé na *italijanski jezik*, kateri naj bi se pripustil v uradnem občevanju v sedanjem obsegu, dalje gledé na *poljski jezik* v Galiciji v obsegu cesarskega sklepa od l. 1869. Kar se dostaje Češkega kraljestva, določi se obseg češkega kot notranjega jezika pri drž. gospodkah, potem ko se vstvari *češka okrožja*.

Zvunanji uradni jezik, to je jezik dopisovanja s strankami, reševanj in obravnavanj, je pri vseh državnih gospodkah v deželah in krajih, ki so *jezikovno čisti*, je ta jezik. To je *nemški jezik* na *Niževavstrijskem*, Gornjeavstrijskem, Salcburškem, nemškem Tirolskem in Predarlberškem, potem v krajih sodišč *Graškega*, Ljubanskega na Štirskem, v nemških okrožjih Češke, v nemških okrajih *Koroške* in *Sileške*; *italijanski jezik* na ital. Tirolskem in *češki jezik* v obsegu čeških okrožij. *Paritetno* rabljenje obeh jezikov se doioči na *Moravskem*, *Kranjskem* in po mešanih krajih Češke. Kjer vlada većinoma nemščina, jo je treba poštovati, takó v pomešanih okrajih *Sileške*, *Koroške* in v mejah sodišč *Mariborskega* in *Celjskega* na Štirskem.

4. Državni uradniki morajo pred definitivnim nameščenjem izkazati se, da znajo nemški v besedi in pismu. Preskušnje za justično in upravno službo, advokatura in notarijat se morajo delati vsaj deloma po nemški. Zato je treba priréditi učilišča, ki pripravljajo za državno službo, takó, da se učenci izučé v nemškem posredovalnem jeziku.

5. V *nemških župnijah* (farah) naj se nastavljajo jedino *nemški svečeniki*. Zato naj se osnujejo nemška semenišča v tistih krajih, kjer so škofije z verniki raznih narodnostij. V jezikovno mešanih krajih naj se skrbi za nemško pastirstvo.

6. Naj se odstrani razvada, ki se vrši s *slovanjem nemških krajevnih imen*, da se rabijo po dvojna imena, ki niso v rabi ali pa deloma izmišljena. Pri matrikah naj se zabranijo jezikovne samovoljnosti.

III. oddelek govori o načelih za pojedine dežele.

A) Niža Avstrija, Gornja Avstrija, Salcburško, Predarberško.

Te dežele smatrajo *nemškimi*, dosledno naj bi tu veljal v uradu in šoli jedino nemški jezik. Vsled tega naj se torej, 1. določi zakonom, da v vseh javnih šolah in teh, ki imajo pravo javnosti, bodi poučni jezik nemški. 2. Zvunanji in notranji jezik je pri vseh drž. in avtonomnih gospodstvih izključno nemški, jednako tudi pri vseh javnih napravah in korporacijah, ki izpolnjujejo javne svrhe. 3. Strankam se ne smejo izročevati drugojezični dopisi, če nimajo uradno potrjenega prevoda. Prevodov pa ne plačujejo stranke. Dopis se določilje stranki še le potem, ko mu oskrbé prevod.

B) Češko.

Tu je potrebna reforma uprave. Treba je novih jezikovnih določeb, jezikovne naredbe pa odstraniti. Potrebna ze cela vrsta ukrepov zakonodavstva in uprave.

1. *Nacijonalno razmejenje* Sodišča naj se razmeje po narodnosti, takó da pripadajo k njim le kraji z isto narodnostjo; izjeme so le tam, kjer ostajejo kraji etnografski pomešani. Na podstavi narodno ločenih sodiščnih okraiev se osnujejo *narodno ločena upravna ozemlja in volilni okraji* za deželni, državni zbor in druga zastopstva. Naj se vstvariyo *narodno ločena okrožja* z okrožnimi uradi in okrožnimi zastopstvi, katerim naj se izroči jeden del opravil namestništva in dež. odbora. To razmejenje naj se izvrši po *sedanjih sedežih* obeh narodov, torej ne gledé na omahljive podatke ljudskega štetja.

2. *Organizacija gospodstvih in uprave*. Najviše državne in upravne gospodstve v deželi naj imajo nemški in češki oddelek. V teh naj so razdeljeni tudi uradniki. V nemških upravnih okrajih in oddelkih dež. gospodstvih, njim nadrejenih, naj bodo uradniki le nemške narodnosti.

3. *Jezikovno vprašanje*. Nemški jezik naj bode notranji in zvunanji uradni jezik vseh drž. gospodstvih v nemških upravnih okrajih in pri nemških oddelkih deželnih gospodstvih. V mešanih okrajih in v *Pragi* s predmestji naj pa vladata *docela jednako* oba jezika.

4. *Kurije*. Poslanci mest, trgovinskih zbornic in kmečkih občin se delé v nacionalne kurije. Te kurije dobé pravo *zanikanja* (Veto) ob izprembebi deželnega reda, reda dež. volitev in občinskega reda ter v vseh stvareh, ki se dostajejo važnega narodnega interesa obeh narodov. Prvo znanikanje jedne kurije zapreči vsak konečni sklep dež. zbora.

5. Šolski stroški se pokrivajo za vsako narodnost iz samostalnega proračuna, ki se napravi za pokritje učnih namenov.

6. *Državne gospodstve občujejo* med seboj navadno v občem posredovalnem jeziku. Posebe naj se določi, koliko bi to veljalo za češki jezik v čeških okrajih.

7. Rabljenje dež. jezikov pri avtonomnih gospodstvih se določi po naslednjih načelih: a) dosedanja težava gledé občjenja z manjšinami v občini, okraju (okrožju) odpade vsled narodnega razmejenja obeh jezikovnih ozemelj. b) Vsaka avtonomna gospodstva na Češkem (razun Prage) določi sama svoj notranji in zvunanji uradni jezik, in če se je odločila za jeden dež. jezik, se ne more siliti, da bi v drugem jeziku sprejemala vloge, obravnavala ali reševala svoje posle. Avtonomne gospodstve z različnim uradnim jezikom občujejo potom prevodov. Avtonomne gospodstve morejo skrbeti za prevode ali same ali po uradu za prevode jednega okraja ali okrožja ali po uradu, ki se

zasnuje pri dež. odboru. Prevodi bi bili brezplačni. c) V pomešanih krajih naj se rabita oba jezika drug poleg drugega. d) Nadrejene avtonomne gospodstve občujejo s podrejenimi avton. gospodstvi v njih uradnem jeziku.

8. V pomešanih okrajih in v *Pragi* s predmestji naj se osnujejo manjšinske šole, kedar je dovolj otrok zato; no naj se dajo zakoni, ki določijo, da se take šole osnujejo ali razširijo le tedaj, kedar je naseljenje uže nekoliko časa v istem kraju. Stroške za take šole plačuje deželni šolski zalog dotične narodnosti. V čisto jezikovnih občinah se osnuje manjšinska šola le tedaj, kedar v to privoli občina.

C) Tirolsko.

1. Nekaj mejnih nemških občin naj se od ital. ozemlja oddeli in priklopi nemškim okrajem. 2. Notranji in zvunanji jezik. Pri sodiščih prve instancije naj ostane rabljenje jezika, kakor sedaj. V nemški Tirolski bodi notranji in zvunanji jezik nemški, v ital. delu dežele pa italijanski. Pri vsakem sodišču naj se tuje jezične listine spremljajo s potrjenimi prevodi. Jezik naj se rabi pri drž. in avtonomnih gospodstvih, kakor doslej. 3. *Narodna uprava*. Nemško Tirolsko imej nemške, ital. Tirolsko pa ital. uradnike. Le na jugu nemškega Tirola naj so uradniki večši obeh jezikov, ker ni nemških kvalifikovanih uradnikov zato. Naj se odpravi zloraba, da se v Bocenu pri sodiščih nastavljaio taki uradniki, ki znajo italijanski. Pri sodiščih *na kmetih*, kjer morajo razumeti sodni uradniki tudi *narečje*, naj se, kolikor le možno, ne nastavljaio ital. sodniki. Naj preneha to, da se pri sodiščih uže leta podpirajo Italijani. Nemški naraščaj v tirolski sodni službi naj se vezba pri ital. sodiščih, da si prisvoji znanje tudi drugega dež. jezika. 4. *Šola*. Naj se ohrani *status quo*; administrativno se ne sme siliti snovanje manjšinskih šol. V nemškem Tirolu ni bilo doslej ital. šol; takó naj ostane; nemške dosedanje šole v ital. ozemlju pa naj tudi ostanejo. 5. *Avtonomija*. Razširjenje te se Italijanom privoli, ako ne bodo delali zaprek nemškemu ozemlju, in da ne bode nemški del nosil bremen za ital. oddel, ako privolé Italijani v navedene nacionalne zahteve Nemcev, in ako se sporazumejo v gospodarstvenih stvareh.

D) Moravsko.

1. Naj se dežela kar možno razdeli po narodnostih. Torej ločenje sodiščnih in polit. okrajev po narodnosti. Tudi okrožna sodišča in finančne direkcije se morejo nekoliko po tem načelu preosnovati. Drž. gospodstva, s področjem za vso deželo, pa naj ostanejo jednotne.

2. Loči pa naj se šolska uprava v vseh instancijah. Ako ima pol. okraj občine in šole obeh narodnostij, naj se zasnuje nemški in češki okr. šolski svet, in eventualno naj se pojedine šole odkazejo bližnjem okr. šol. совету. Dež. š. svet se razdeli na nemško in češko sekcijo. Stroški šolski se pokrivajo iz deželnega proračuna, po ključu, določenem na vsako leto.

3. Učni jezik v osnovnih šolah določi navadno občina. Izjemo delajo manjšinske šole v občinah, kjer je zakonito dovolj otrók druge narodnosti. Posebni zakoni pa določujejo, da se manjšinske šole zasnujejo ali razširijo le za naseljenje, ki uže nekoliko časa prebiva v isti občini. Stroške za take šole pokriva dež. š. zalog dotične narodnosti.

4. Učilišča drugih vrst se osnujejo le s pritvrenjem dotične občine. Nemške srednje in strokovne šole naj se popolnijo in pomnože. Zasnuje naj se tudi popolno nemško vseučilišče v deželi.

5. Deželni red in deželnozborski volilni red deli poslance mest, trgovinskih zbornic in kmečkih občin po nacionalnih kurijah. Obe narodnosti voliti popolnoma ločeno svoje poslance. Te kurije imajo pravo zanikanja v tistih točkah, kakor na Češkem.

6. Uradni jezik državnih gospodk uredi državno zakonodavstvo: a) Pri vseh drž. gospodkah, izvzemši gospodke v moravskih enklavah Šileške, se sprejemajo pisana ali ustna poročila v obeh dež. jezikih in rešujejo v jeziku vlog; b) drž. gospodke občujejo med seboj in opravljajo notranjo službo po nemški; c) v nemških uradnih okrajih, sedanjih in novih, se nameščajo le uradniki nemške narodnosti.

7. Avtonomne dež. gospodke sprejemajo in rešujejo vloge v obeh jezikih. Vse druge avtonomne gospodke, tudi mesta z lastnim statutom, si določujejo samostalno in nezavisno svoj notranji in zvonanji jezik.

E) Kranjsko.

Nemci na Kranjskem se morajo držati svoje posesti in gledati, da se jim tu ne zgodi škoda.

1. Gledé na jezik je Kranjska dvojezična, in je treba torej ravnati z obema dež. jezikoma jednako na vsako stran. Zakoni, določbe, razglasi drž. in dež. gospodk in uradov tistih občin, kjer prebivajo poleg Slovencev tudi Nemci, se objavljajo v obeh jezikih. Nemci naj dobivajo vse odredbe, razsodbe in naznanila v svojem jeziku.

2. Nemško šolstvo na Kranjskem je treba povsem poštovati, kakor zahtevajo utemeljeni zakoni, in kakor odgovarja važnim gospodarskim in kulturnim interesom Kranjske. Radi tega je treba siliti na to, da dobé nemški interesi v dež. školskem sovetu primerno in gotovo zastopstvo. V pomešanih krajih, kjer je dovolj nemških otrok, morajo se osnovati posebne osnovne šole z nemškim poučnim jezikom, in treba je gojiti nemški pouk po predpisih na večrazrednih osnovnih šolah. Na nemških naj so nameščeni zgolj nemški učitelji, in nadzorstvo naj izvršujejo nad nemškimi šolami jedino nemški šolski nadzorniki. Tako se ohrani nemški značaj tudi nemški meščanski šoli na Krškem, in to mora veljati po vsej Kranjski. Srednje šole naj bodo takó vravnane, da kranjski Nemci dobé učilišča v svojem jeziku. Tudi kmetijska šola v Grmu, obrtna šola v Ljubljani in drugi učni zavodi raznih ljudskih šol, ki se osnujejo v bodočnosti, naj bodo vsak čas pristopni tudi nemškim učencem in učenkam, in sicer takó, da morejo doseči ugoden uspeh. Ko bi učni zavod za učitelje in učiteljice v Ljubljani ne dobil take vredbe, kakoršna je določena za srednje šole, naj se ustanové stipendiji za nemške pripravnike in pripravnice, da se izobrazijo na učiteljskih zunaj Kranjske. Na sedanji realki v Ljubljani naj se nič ne izpremeni.

3. Nemška posest v Kočevju naj se ohrani neskrčena, in občine, ki so se v 50-tih letih ločile administrativno, naj se zopet združijo.

4. Naj se skrbi, da se davki nemških plačevalcev ne porabijo pristransko v narodne namene. Tudi naj se skrbi, da bodo imeli Nemci svoje zastopnike na vseh dež. in od države podpiranih zavodih.

F) Štajersko.

Deli Štajerske, pripadajoči Graškemu in Ljubenskemu sodiščnemu ozemlju, so čisto nemški, torej je tudi uradni notranji in zvonanji jezik nemški, kolikor se odnaša na te kraje. Poučni jezik je tu izključno nemški za vse javne in z javnim pravom oskrbljene šole.

2. Ker v ozemlju Mariborskega in Celjskega sodišča ni izključno slovenske zemlje, je nemški jezik tu *povsod deželnonavadni*. Notranji uradni jezik, vključno z okr. š. soveti, je *nemški*. Zvonanji uradni jezik se pa po sedanjih razmerah vravná takó-le:

a) Pri sodišču se vloge, protokolarne prošnje in izjave dovoljujejo v *obeh* jezikih; rešujejo da se *v jeziku*, v katerem so se oglasile stranke; tretjim udeleženi osebam pa le tedaj po slovenski, ako prebivajo v pomešanih krajih in ne znajo nemški.

b) Pri civilnih obravnava, ako so udeleženi Nemci in Slovenci, se vrši obravnavanje in zapisnik po nemški, sodnik pa naj skrbi za primerno razumljenje. V teh slučajih se slovenske izjave, *kakor se glasé*, zapišejo po slovenski v zapisnik, in razsodbe izdelajo v obeh jezikih.

c) Analogna načela naj veljajo tudi pri kazenskem obravnavanju. Pri *porotnih obravnavanjih* je jezik nemški; tem, ki ne znajo nemški, naj sodnik preskrbi razumljenje.

d) Ista načela veljajo tudi za upravo. Tu naj se obravnavanje in zapisnik vrši po nemški, in slovenske izjave se omeje na tisti obseg, kakor pri sodiščih.

e) Nemška mesta in trgi Spodnje Štirské naj imajo svoja šolska ozemlja, na katerih je za javne osnovne in meščanske šole poučni jezik zgolj nemški. Na srednjih in strokovnih šolah je poučni jezik nemški. Utravsticni oddelki na Celjskem gimnaziju niso pravni in naj se odstranijo.

3. Vse javne knjige (vknjižna knjiga, trgovinski register etc.) naj se spisujejo nemški.

4. Notranji in zvonanji uradni jezik državnih gospodk, katerih področje je cela dežela, je nemški; zlasti za više dež. sodišče v Gradcu se morajo s Štajerskega podajati spisi in izjave strank jedino v nemškemu jeziku.

5. V deželnem zboru je razpravljanje *nemško*. Dež. odbor določuje svoj notranji jezik sam; z drž. gospodkami pa občuje zgolj po nemški. Za ostale avtonomne gospodke pa veljajo naslednje določbe: a) notranji in zvonanji uradni jezik v ozemljah Graškega in Ljubenskega sodišča je nemški; b) v ostalih delih dežele določujejo avtonomne gospodke same svoj notranji in zvonanji uradni jezik. Vendar pa se morajo nemške vloge povsod sprejemati in nemški reševati. Uradno dopisovanje z vsemi drž. in tistimi avtonomnimi gospodkami, katero uradujejo nemški, naj se vrši po nemški. Za potrebo naj se pri pristojnem okr. glavarstvu oskrbé potrebni prevodi.

G) Koroško.

Koroška dežela je čisto nemška, izvzemši okrajna sodišča Pliberk, Doberlaves, Železno Kapljo, Velikovec, Borovlje, Rožek, Trviž, Podklošter, Beljak in Št. Mohor in okolico Celovsko. Tudi v teh izvzetih krajih, ki se smatrajo *mešanimi*, je nemški jezik *povsod deželnonavadni*.

2. Notranji uradni jezik vseh drž. gospodk je na Koroškem izključno nemški. Zvonanji uradni jezik teh gospodk je v nemškem delu dežele brezizjemno nemški. To velja tudi za magistrat dež. glavnega mesta Celovec.

3. Nemški jezik je *navadno* tudi zvonanji uradni jezik onih drž. gospodk, katerih uradno okrožje je sestavljeno do cela ali deloma iz pomešanih krajev. Vendar pa so naslednje izjeme.

A. Pri *sodiščnih gospodkah*. a) Vloge, katere se rešujejo bez zaslišanja druge stranke, in o rešenju katerih se obvesti jedino prosilec, morejo se, z izjemo vlog za javno vknjiženje, podajati pri imenovanih gospodkah v *nemškem ali slovenskem jeziku*. Rešuje se v jeziku vloge. b)

Vloge, o rešenju katerih se poleg prosilca obveščajo tudi druge osebe, se morejo takisto podajati po nemški ali slovenski. Ako je vloga nemška, reši se po nemški, drugače v obeh jezikih. c) Vknjižna knjiga in druge javne knjige se vodijo v nemškem jeziku. d) Ta načela veljajo tudi za vloge v pravnih stvareh; vendar pa se dovoljuje slovensko obravnavanje le tedaj, ako izrecno zahtevajo to vsi prepirajoči se deli. A tudi v takih slučajih se protokoluje in izdajajo razsodbe na nemškem jeziku. Strankam, neveščim nemškega jezika, naj se poda prevod. Izjave slovenski govorečih strank in prič morejo se zapisati tudi slovenski, kolikor je važen glas besed. e) V kazenskih stvareh je slovenski jezik dovoljen le v ustnem občenju med toženci in pričami. V porotnih slučajih je obravnavanje nemško; sodnik naj skrbi, da se razumejo toženci, stranke in priče. f) Zastopniki strank pa naj občenjuje po nemški pri sodiščih v civilnih in kazenskih stvareh.

B. *Pri upravnih gospodstvih.* Uradniki morajo ustno po slovenski občevati s strankami, neveščimi nemščine; a zapisnik naj se vrši tudi v teh slučajih po nemški; izjave slovenski govorečih strank, če je treba poštovati glas besede, naj se zabeležijo v jeziku izjavljajočih.

4. Prijezikovno mešanih sodiščih je potrebno, da zna samo jeden sodiščni uradnik slovenski, oziroma v deželi navadno narečje. Od notarjev se ne more zahtevati, da naj dokažejo znanje slovenščine v pismu in govoru.

5. Notranji in zunanji uradni jezik samoupravnih mest, zlasti dež. zastopstva, dež. odbora, trgovinske in obrtne zbornice, krajnih in šolskih občin je nemški. Občine in druge javne korporacije naj torej s drž., dež. in drugimi samoupravnimi gospodskimi občujejo po nemški. Le slovenske občine morejo med seboj občevati po slovenski. Če je potreba, naj se pri pristojnem okr. glavarstvu prevede na nemški slovenski izvirnik.

6. Učni jezik na osnovnih in meščanskih šolah je navadno nemški. V dvojezičnih občinah more se poučevati utrakvistično, kakor doslej. V čisto slovenskih občinah morejo se zasnovati tudi slovenske ljudske šole, ako to zahteva občinski odbor in dvetretjinska večina davkoplačevalcev. Celovec, vsa mesta in trgi dežele pa so izrecno *jednojezične* občine. Učni jezik vseh srednjih šol, strokovnih šol in učiteljskega je nemški. Slovenski jezik naj se uči tu kot prosti, ne pa kot relativno obvezni predmet, in pouk za Slovence naj se *jednakomerno* vrši v nemškem jeziku.

7. Koroška kmetijska družba se ravno spremlja v deželni kulturni svet; a tu se izključuje vsako narodno razdeljenje na dva oddelka. Uradni jezik kulturnega sveta je nemški.

8. Graško više dež. sodišče je dolžno držati se za Koroško tu podanih načel.

H) *Sileško.*

Pri vseh drž. gospodstvih Sileške je notranji uradni jezik nemški. 2. Vse javne knjige se vodijo po nemški. 3. Tudi zunanji uradni jezik je po navadi nemški. Vendar pa gledé na češko-nemške, nemško-poljske in nemško-češko-poljske mešane okraje veljajo naslednje določbe: a) Tu se naštevajo okrajna sodišča, v katerih se morejo vloge podajati po poljski in po češki, in to velja tudi za finančni inspekciji v Tešinu in Opavi in njim podrejene urade; ali le tedaj, kadar jih ne izroči kak odvetnik, notar ali stranka, o kateri je znano, da ni vešča nemščine. b) Pri gospodstvih, katerim se morejo dajati ustna in pisana poročila v poljskem ali češkem jeziku, se občuje v slovanskem jeziku ali

narečju, ako stranke ne znajo nemški. V vseh drugih slučajih naj državne gospodstve občujejo po nemški. c) V vseh sileških okrajih naj se pišejo zapisniki po nemški; v imenovanih mešanih okrajih, kjer se dajajo vloge tudi nemške, morejo se zapisovati protokoli tudi v slovanskih jezikih. d) Drž. gospodstve podajajo rešitve po nemški. Eventualno se podaje poleg nemške rešitve tudi njen prevod, ako stranka ne zna nemški. e) V kazenskih stvareh se vabijo osebe, ki govoré le češki ali poljski, v nemškem jeziku s priloženim prevodom vabila. Drž. pravdnštva v Tešinu in Opavi delajo zatožbe proti osebam, ki znajo le češki ali poljski, po nemški, a prilaga se zatožbam prevod. f) V sodiščnem okraju Wigstadtu naj se ločijo češke občine, da postane okraj jezikovno čist.

4. Pri drž. gospodstvih v Sileški so dolžni znati nemški ustno in v pismu ne le uradniki, temveč tudi služabniki in pisarji. Takisto tudi odvetniki in beležniki. V mešanih okrajih naj po razmeri potreb zna jeden del nameščenega osebja tudi slovenski jezik, oziroma narečje, ki je navadno v okraju, toda le ustno. Poleg tega naj so nameščeni zapriseženi prelagatelji za nemške rešitve.

5. V čisto nemških okrajih ni treba uradnikom znati slovanskih jezikov. 6. Te določbe veljajo tudi za moravske enklave v Sileški. 7. Pri vseh višjih gospodstvih, katere ima Sileška z Moravsko skupno, naj bode določeno število mest za uradnike, ki znajo le nemški. 8. Avtonomnih gospodstev ni možno siliti, da bi uradovali v drugem nego nemškem jeziku. 9. Gledé na poučni jezik v osnovnih šolah naj ostane pri sedanjih zakonih in naredbah. Za vse srednje šole s pravom javnosti je le nemški poučni jezik. Da bi prevzela drž. uprava češko gimnazijo v Opavi, zato ni nikake zakonite podlage.

J) *Primorje.*

»Naravna zveza nemške kulture in našega gospodarstva s primorskimi deželami ob Adriji naj se vzdržuje in pospešuje z vsemi primernimi sredstvi.«

K) *Bukovina.*

V Bukovini je nemščina od priklopljenja dežele k monarhiji važno vezilo, in torej naj se sedanja veljava nemščine v pravosodju, upravi in šolstvu pridrži in goji.

Poročila.

Vseslovanska delavska slavnost v Ljubljani se je vršila 28. maja. Predvečer je bila bakljada in podoknica pri kumici društvene zastave, g. Pollakovi, in pred škofijo. V nedeljo, 28., je kljub slabemu vremenu slavnost vršila se krasno. V nunski cerkvi je bila služba božja s propovedjo knezoškofa. Slavnostnega spreveda se je udeležilo krog 100 društev in deputacij; tudi obilo gostov s Hrvatskega. Pri slavnostnem zborovanju sta bila prisotna deželni namestnik Hein in dež. glavar Detela. Cesarju in papežu sta se poslali udanostni izjavi. — Razni govorniki so zlasti udrihali po »liberalcih«, deloma zaslužen, še bolj pa po nepotrebnem. Sicer pa je res naša napredna stranka s svojim pretiranim osebnim kultom in z neprimerno sovražnostjo proti vsemu, kar ne izvira iz njenih krogov, sama kriva, ako jo vedno bolj sovražijo in napadajo v domovini. Slovanskemu rodu seveda ta prepričanje med brati le škoduje. Dr. Krek je omenjal, da so delavci »nepovabljeni gostje v Ljubljani, dr. Gregorčič je pozdravil zbrane kot zastopnik goriških Slovencev in poslanec pete kurije. Drž. posl. Vencajz imenom drž. poslancev; preds. pripravljavnega odbora K. Pollak je proslavljal krščanski socializem; kanonik Kalan je pozdravil Hrvate; dr. Gregorčič je govoril o kri-

stjanstvu, kot ideji, ki družijo vse ljudi in stanove. Zagorac je imenom Hrvatov omenil, da je s tovariši prihital iz Šiške, kjer so se borili Slovenci in Hrvati skupno proti Turkom in posebno pozdravil Slovenkam, ki naj bodo jednake Špartankam, bodrejši može in sine na boj proti sovražnikom. Jakopič je zahvalil kumico in družice. — Imenom Cehov je govoril Hovanek; imenom »Danice« Šinkovec in imenom Graškega »Naprej« Breclj. — Gostinčar je nazdravil slogi med Slovenci in Hrvati ter kazal na drugo slovo med slov. naprednjaki in nemčurji. Med govori je svirala idrijska in domžalska glasba. Pevski zbori: »Sloga« (Sisek), »Zvon« (Ljubljana), »Sloven« zidarskega in tesarskega društva in »katal« društva za delavce so prepevali narodne pesni.

Obči zbor »Sloge« v Gorici se je vršil 25. maja. Preds. dr. Gregorčič pravi, da se je z ozirom na šolstvo na Goriškem spremenilo uže dokaj na bolje. Ker bi polit. in šolsko dvištvo utegnulo priti kedaj v navskriž, je »Sloga« sedaj samo polit., dočim se je za šolstvo ustanovil »Šolski dom«. Da more društvo »Sloga« delovati uspešneje, ji je treba posebnega tajnika. — Omenil je namenjeno odložitve mandata drž. posl. dr. Tuma ter odpoved tajnika Gabrščka. — Dr. Tuma je pojasnil, kako je politično deloval, a kako so se porajala proti njemu nasprotstva. — Učitelj Bajt je zahteval, da mora društvo imeti drugačno glasilko kakor je »Soča«. — Pri volitvah je dr. Tuma predlagal izvolitev predsed. dr. Gregorčiča per acclamationem, kar se je zgodilo. — Učitelji so delovali proti izvolitvi Gabrščekovi, ki je tudi ostal v manjšini; voljen pa je bil dr. Tuma vnovič, in poleg tega Coronini, dr. Franko, dr. Rojic, Dermastia, Mašera, Grča, Klančič.

Štajerska advokatska zbornica je 29. maja na občem shodu v Gradcu soglasno sklenula, da je uverjena, da je nemščina kot izključni razpravni jezik pri Graškem nad sodišču potrebna v interesu varnega in rednega pravosodja. To uverjenje razloži odsek v posebni spomenici in izroči pravosodnemu ministerstvu.

Društvo sloven. odvetniških in notarskih uradnikov s sedežem v Celju je imelo 21. maja svoj obči shod ter zajedno shod l. skupine »za Trst in okolico« v prostorih delal. podpor. društva v Trstu. Baša iz Podgrada je naglašal, da stoje Slovenci in Hrvati v boju za narodna prava v istih vrstah in naj se tudi v gospodarskem in stanovskem oziru čutijo solidarne. Zato naj društvo razširi svoj delokrug tudi na Hrvate, ne le v Istri, temveč tudi v Dalmaciji. Grejan iz Trsta je razvijal važnost organizacije. Gdč. Zofka Kvedrova je, govoreča »o ženski kot pisarju«, obžalovala, da društvo ni dovolilo vsprejema uradnicam, na kar je izjavil Korošec iz Celja, da je to bila pomota, ter da se sprejemajo tudi one.

Velika akademična jubilejna slava v Pragi se je pričela 26. maja s »slovanskim koncertom«, na katerem so se proizvajale nove češke in ruske skladbe. 27. maja slavnostna dijaška skupščina, katere so se udeležili kot gostje rektor češke univerze in rektor češke tehnike, mnogi profesorji, državni in deželni poslanci i dr. Predsedoval je prof. Hlava. Omenil je, da se je pred 50 leti ustanovilo prvo češko dijaško društvo, pred 25 leti je nastala misel za koncertacijo, in ideja za »dijaški dom« se tudi lahko uresniči, ako dijašvo ne bo bezbržno ter vedno zavzeto za svoj rod in materin jezik. — Medic. Krauskopf je slikal žalostno stanje nekaterih čeških dijakov in spominjal na veliki dar hranilnice nemškemu dijaštvu. Da je javnost za češko dijaštvo bez posebne pozornosti, zakrivili so to pred 10 leti z bojem, v kateri so šli vsled tedanjega naprednjaškega navdušenja. Medicinka Peiger je spominjala na težkoče, ki se stavljajo ženskemu studiju. — Rektor Reinsberg opozarja na vse drugačne razmere, ki so bile pred 50 leti in ki so danes za češki narod. Sedaj je narod ojačen in zadača pa program dijaštvu drugačen. Pojavlja se nebroj idej, dijak naj se ne oklene le jedne, temveč premislija v koliko more kaka koristiti narodu. Dijak si mora najprej pridobiti lastno pre-

ričanje, ne sme ga pa vsiljevati narodu, zlasti ne toliko časa, dokler novo ni bolje nego sedanje. — Rektor tehnike Slavik se spominja dobrega razmerja med dijaki in profesorji. —

Slavnostni večer na Žofinju bil je sijajen. Udeležili so se ga razun povabljenih gostov odposlanstva raznih dijaških društev. Došlo je tudi 22 slovenskih in hrvatskih visokošolcev. Prof. Červenka je napil »starim hišam«, rekt. Reinsberg uspehu za ustanovitev češke univerze na Moravskem, prof. Hrasky jugoslovanskim dijakom z željo, da se uresniči ideja o Ljubljanski univerzi. Orkester svira »Naprej«. Podpreds. »Slovenije« Novak, povdarja bratstvo slovenskega in češkega naroda in dijaštva, napije češkemu narodu. Prof. Čelakovský želi, da izgine vsak prepir med dijaki ter se vsi združijo v »akad. domu«. Dr. Herold se spominja narodnostnega boja in pravi, da je v borbi za obstanek akad. mladina jedina nadeja češkega naroda. Dijaštvo se mora boriti za bodočnost svojega rodu.

K svečanemu sprevodu so se dijaki in udeležniki zbrali 28. maja na češki univerzi in se v 100 kočijah peljali, navdušeno pozdravljani, v razstavnici prostor, kjer so slavili svoje »majales«. Tu so osnovali »besedo izza 1848. leta«.

Češki turisti so bili na Cetinju (11. maja) sprejeti prav slovesno. Deputacija je poklonila se knezu, ki je izletnikom za vožnjo po Skaderskem jezeru dal na razpolago svojo ladjo. V proslavo kneževičeve zaroke je bil baš tedaj koncert z gledališko predstavo, in izletniki so bili povabljeni, da se ga udeležé.

Posl. Strache se je glede nemških mandatov za češki dež. zbor izjavil, da nemški liberalci ne verujejo, da bi pri novih volitvah izgubili mnogo mandatov na nemško nacionalno stranko. Radikalci sramoté dostojnost nemškega naroda, ako zaničljivo pišejo o lib. posl. Otroška je zahteva, da bi odložili mandate in provzročili nov volilni boj. Ako bi to zahtevali njih volilci, bi se gotovo ne branili, a da bi le radikalcem na ljubo stvorili to, na to bo treba čakati še dolgo.

Wolf je imel pričetkom maja shoda v Beljaku in v Celovcu. Shoda sta bila pristopna le povablencem.

Na Dunaju se je 18. maja vršil shod proti protestantski agitaciji. Udeležili so se ga kard. Gruscha, pomožni škof Schneider, zbornični preds. Fuchs. Govorila sta princ Liechtenstein in kanonik dr. Müller. Princ A. Liechtenstein je na tem shodu proti agitaciji za protestantizem, 18. maja, ožigosal nemške radikalce. On ne podcenjuje nevarnosti, ki grozi po tej stranki za Avstrijo, in zlasti ne slabega vpliva njenega na našo državno dostojanstvo v inozemstvu, ker tam smatrajo to stranko za močno, ker tako vpije in ropota. A ona nima svoje moči sama iz sebe in iz svojega programa, temveč iz napake one vlade, ki je izdala jezikovne naredbe. Glavno vodilo te stranke je: jeden narod more tvoriti le jedno državo in imenovati le jednega vladarja. Radikalci so škodljivci za narod in cesarstvo. Vprašanje je, zakaj država ne uporablja proti njim onih kaznij, katere zaslužijo oni, ki jo zanikajo. A predno nastanejo zopet normalne razmere v Avstriji, bi strogost stvorila le mučenike iz ljudij, ki bi sicer ne imeli nobene veljave. Najbolji pomoček proti njim je: pustimo njim njih pivo in odvzemimo jezikovne naredbe, — in po vsi državi razširjena njih organizacija razpade sama po sebi. Kar preostane, bo le peščica vročevrncev, katera vsakega, ki bo trezen, sama požene iz svoje srede.

Iz Bosne in Hercegovine se še vedno selijo Turki v Turčijo, pravoslavni v Srbijo in Črno Goro. Vlada bi to rada preprečila in je torej prepovedala, da kdo kaj kupi od teh, ki se hoté seliti. Za to oddajajo svoje posestvo pod nič.

Min. preds. Szell, ki je bil do imenovanja predsednik madj. »kulturnega društva«, je bil voljen častnim predsednikom njegovih Deputacij društva, ki se mu je poklonila, je omenjal, da je kultura za vsak narod vir moči in svobode, a za nobenega tolikega pomena, kakor za madjarski

narod. Vsaka ped zemlje, katera si pridobi za kulturo, mu je nova zmaga. Ta kultura je element, ki vzdržuje ogersko državo. (Cisto po nemškem vzoru.)

V Budimpešti se je 23. maja proslavila 50letnica premage mesta po vstaših. Iz vse dežele so prihiteli še živeči udeležniki tedanjih bojov. Spomenik honvedov in grob padlih se je okrasil z venci. — Spomenik junaškega branitelja trdnjave, generala Hentzija, pa se je, kakor znano, moral umakniti.

Klub avstr. narodnostij je priredil 28. maja shod v hrv. Novi vasi (Ober-Themenau).

Dunajski kršč. socialci so 15. maja imeli po vseh mestnih okrajih protestne shode proti odločbi drž. sodišča o zabranjenju mestnih doneskov za zidanje cerkev.

Dunajski liberalci so 18. maja pri Ronacherju priredili proslavo drž. šolskega zakona. Dr. Vogler je slavil zakon kot delo Nemcev. — Fournier je slavil ministra Hasnerja, ki je zakon stvaril. — Weitlof je rekel, da mu je, ko vidi množice se napade Slavizma na Nemštvo, v tolažbo, da je na Dunaju nastala naprava, ki je uporabila določbe drž. šolskega zakona in v onih krajih, kjer prebivajo Nemci, a nimajo svojih šol, stvarjala nemške šole. — Rektor višje poljedelske šole, Gutenberg, je spominjal, da je drž. šolski zakon nemško delo. In kako se Nemcem povrača ta dobrota? S tem, da jih hočejo tu, v tej deželi, le še milostno trpeti.

Nemški liberalni deželnozborski klub je 30. maja imel posvetovanje v Pragi. Dr. Eppinger je poročal o zakonu o jeziku pri avtonomnih oblastvih, prof. Fournier o zakonu o manjšinskih šolah, katera dva sta bila sprejeta v dez. zboru; dr. Werunski o namerovanem »početanju« nemškega okrajnega šolskega sveta v Pragi, dr. Pergelt o programu nemških opozicijskih strank. O vprašanju mandatorov za deželni zbor so sklenuli, da jih ne odložé! Izdelala se bo motivana resolucija, v kateri se izreče, da nemški liberalci ne ustrezajo zahtevi nemških radikalcev, ker nočejo, da bi svet videl boj med brati. — Da se tako krčevito drže mandatorov (in z njimi združenih diet), je vzrok ta, ker dobro vedo, da jih večinoma izgubé nacionalcem v korist. A tako daleč ne sega njih bratska ljubezen.

V Opavi je bila 13. maja proslava drž. šolsko-zakonskega jubileja. Tu je drž. posl. Heger napadal Dunajsko kršč. socialno stranko, ki pod krinko »patentovanega« Avstrijstva hoče porušiti glavne stebre te države(!)

Binkošne praznike je imel nemški »Schulverein« obel zbor v Opavi. Po poročilu blagajnikovem so se skrcili dohodki zopet za 2000 gld. in znašali 1898. le 202.000 gld. Za podporo šol se je porabilo 126.000 gld., za pokojnino učiteljstvu 32.500 gld. Rezervnega zaklada je 40.808 gld. »Schulverein« ima 19 šol s 43 razredi in 37 otroških vrtcov. — Dr. Kraus je rekel, da so Slovenci dobili pogum, ker jih podpira vlada, da se po spovednicah odvrčajo otroci od obiskovanja nemških šol, da se je proti »Südmarki« ustanovila »Naša Straža«.

Členi srbskega kongresa so imeli konferencijo v Zagrebu in izvolili devetčlensko deputacijo, ki naj izgotovi obširni memorandum o svojih težnjah in s prošnjo na skrajšnje sezvanje srbskega cerkvenega kongresa. Bila je pri m. n. preds. Szellu in ga obvestila o svojih željah ter hoče ista tudi na Dunaj k vladarju, — ako bo sprejeta.

Proslava drž. šolskega zakona. V Tešinu je imel dr. Demel slavnostni govor, v katerem je omenjal Liechtensteinov šolski predlog iz 1888 in Gregrovo prošnjo, naj Nemci zabranijo klerikalno šolo. — V Mor. Ostrovi je dr. Menger spominjal na to, da so hoteli Poljaki in Dalmatinci s klerikalci onemogočiti ta zakon v drž. zbornici. Te stranke torej nimajo nobenega prava, da očitajo Nemcem njih povsem opravičeno obstrukcijo.

Nemška učiteljska društva Brnska so skupno z župani sosednih nemških občin 14. maja priredila v Brnu veliko

proslavo jubileja drž. šolskega zakona. Baron d'Elvert je v slavnostnem govoru povdarjal, da v dobi, ko žuga Avstriji mračnijaštvo, ko se vsi sovražniki nemštva, napredka in svobode združujejo, da porušijo pridobitve konstitucionalne dobe, je ta proslava umestna. V tem zakonu se je odločil boj cerkve in države za šolo, boj napredka in reakcije za učiteljstvo. Pomen tega zakona iz 1869 more vredno ceniti le, kdor pozna prejšnjo absolutistiško dobo. Prednost nove šole je nacionalna odgoja. Vsi učitelji, tudi nemška duhovščina, mora delovati za ta cilj. Duhovščina mora sprevideti, da je ublažitev in poglobitev narodnostnega čuvstva jeden najvažnejših elementov pri odgoji. Zato je tako pomemben klic po nemškem duhovništvu. Temni politični položaj postaje goden za velike in odločilne ukrepe. Treba, da nikogar ne presenečijo, treba, da so vsi složni v narodnostnem delu. Jelinek, predsednik društva nemških volilcev, je napadal »nazadnjaški« Dunaj, ki je svoječasno bil vzor svobodnjaštva.

Ker ruska vlada ni potrdila Komarovove izvolitve, je Petrograjsko slovan. dobrodelno društvo imelo 22. maja nov shod, da si voli predsedništvo. Shod je vodil Krivenko, a mnogi člani so temu ugovarjali, očitajoči mu osebne interese za izvolitev. Zato je zaključil shod, da popraša pri ministerstvu, kdo naj mu predseduje.

Bismarck je o avstr. Slovanih vse drugače sodil, nego sodijo njegovi oboževalci. Izrazil se je, (kakor poročajo Ungerjevi, pred 20 leti izšli »Pogovori z Bismarckom«, da bi se morali Nemci uže radi lastne koristi sporazumeti s Slovan. To je narod, ki raste, in poleg tega še inteligenen narod. Na svetu je pač prostora za nje in za nas. — Ko mu je Unger rekel, zakaj potem sam germanizuje Poljake v Prusiji, mu je odvrnil, da se tu ne more primerjati. V cesarstvu je 37 milijonov Nemcev in 5 milj. Slovanov. V Cislitaviji je pa 7 proti 14 milj. Kako hočete premagati te, razun z absolutistično vlado? In še potem bi to ne bilo možno. Morebiti bi bilo šlo pred 100 let, ko še ni bilo toliko šol. A danes, ko je narodna zavest tako mogočna, to ne gre.

O „kritiku našega časa“.

„Видѣхъ великѣхъ звѣрь, а главы не имѣть.“

VI.

Dokazavši vse nedostatke mojega slovarja in jezika, slovenskega in ruskega, resnične in ad usum proprium izmišljene, ponuja se g. recenzent čitateljem za vodnika v ruskeje slovnici.

Oslep'ljajoči biseri znanja ruskega jezika, ki lišpajo bistro glavico mojega kritika, bliščé posebno mamilno v oni slovesni trenotek, ko on ukaželjne čitatelje lista »Dom in Svet« štupo — ramo cijazi čez grapavi klanec ruske fonetike.

V mojej slovnici stoji od besede do besede:

»e, ki začenja slog, čita se vselej za je; tudi se čita vselej mehko, kakor v besedi, vera, mesto, — in Slovincu je treba posebno paziti, da bi ga tako čital tudi pred r (dalje so primeri) Ob i je rečeno: »Izgovarja se i, kakor u, vselej mehko, kakor da pred njim stoji j: тихо torej: tjiho«.

Tako in le tako, slišim govoriti Ruse uže 20 let, kar živim z njimi; ta mehki izgovor e in u delal mi je prva leta mnogo težav, dokler se nisem privadil govoriti vsako e, naj si bode pod naglasom ali nê, kakor se govori e v slov. »pek, nesel, petek« v dolenskem narečji. Menda se vendar ne da misliti, da 20 let nisem prav slišal, še manj pa, da sem hotel svoje rojake učiti napačnega izgovaranja in da sem le zato »prvi oral ledino

na tem polji«. Kdor pa hoče staviti v izgovarjanju ruskega *e* in *и* in sploh v ruskem izgovarjanju avtoriteto g. Komljanca *više od moje*, naj si to le privoščí; meni in mojemu delu od tega ne bo ni toplo ni hladno. Da se *j*, ki se sliši pred *e* in *и*, izgovarja »kakor *j* v navadni slovenski izgovarjavi«, tega jaz nisem pisal *nikjer*, kajti *nenavadne* slov. izgovarjave jaz ne poznam. Tudi v kralj, koni, panj itd. se *j* ne sliši kakor v »raj, jama, roja«, nego le *mehča* predidóče *l* in *n*, in nihče ne čita kon'j, kral'j; Dolenjci govoré: pjek, pjetek, potjegne (= pek, petek, potegne), in ako napišem tako, to nihče, razen g. Komljanca, ne bo razumeval, da je treba čitati: p'jek, p'jetek, pot'jegne.

Poglejmo, kako *slovensko* mehko (zaprto) *e* v »izgovarjavi« označajo slovenski učenjaki.

V *Sketovej* (Janížečevej) slovnici str. 4, b) čitamo: »... kot namestnik dvoglasnika *ě*, kakor bi mu bil *i* ali *j* pritopljen: breg = brejg, brieg« itd.

V *Šumanovej* slovnici str. 13.: »Izgovarja pa se oboji *e* na vzhodu slov. jezikokroga kot *ej*, na zahodu kot *je*«.

V »Slovarji« Pleteršnika, kjer se objasnjujejo dia-kritični znaki, je rečeno: »Dolgi ozki *e* ... se tako izgovarja, da je pred *e* slišati nekaj slab *i*«.

Le kak »dlakocepec, ki lovi le pike na — *i*«, obsega dela pa ne vidi, ker ga videti *ne more*, bode tvrdil, da se Sket (Janežič), Šuman (ozir. Mik. ošič) in Pleteršnik *ne sirinjajo* v označenji izgovora omenjenega *e*, dasi jedni pišejo, da se pred *e* sliši *j*, drugi pa *i*. Sicer pa ni čudno, da g. Komljanec vsega tega ni čital; v slovenskih listih niso redki, »pisatelj«, ki njedne slovnice niso premogli.

Ponavljam še jedenkrat: rusko *e* se čita vselej mehko in takoisto mehko tudi rusko *и*; torej je *и* v niva ravno tako mehko, kakor v тихо. (Ali je prof. Francev drugega mnenja?) V tem se ruski jezik silno razloča od slovenskega.

Poskušajmo zdaj, kako uči g. Komljanec:

»Istotako netočen je opis *mehkih e* in *i*. Mehkota se pojavlja v predstojčih soglasnikih in *ozkih e* in *i*. Kdor bi pred *vsakim e* in *i* čital po pisateljevo *j* v *navadni* slovenski izgovarjavi, napravil bi še večjo napako, nego ko bi izgovarjal *e* in *i* *trdo* kakor v slovenščini. Tako se govori vsaj v *nekaterih* ruskih *narečjih*, med tem ko prvega sploh *nikjer* ni.« Tako g. Komljanec. Kar je v citatu podčrkneno, podčrknol sem jaz, in to si zdaj ogledamo nekoliko bliže.

»Mehkih *e* in *i*«, pravi g. recenzent. Govoriti o *mehkih e* in *i* (t. j. o *mojih e* in *и*) je ravno taisto, kakor učiti o »mokrej vodi« ali »gorečem ognju«; pač se mora *Slovcu* povedati, da sta *e* in *и* *vselej* mehka, ker v njega jeziku nista vselej; no to »vselej« uze dokazuje, da govoriti o *ruskih* mehkih *e* in *и* — je absurdno, kajti *tvrdih e* in *и*.

Kaj pomenjajo bosedu g. recenzenta: »Mehkota se pojavlja v predstojčih soglasnikih in *ozkih e* in *i*?« To je pa res več ko »točno opisano«. Ker so *vsí* soglasniki »predstojči«, t. j. stoje pred čim, naj si bo uže to »kaj« kak drug soglasnik, samoglasnik ali poluglasnik, to je iz tega vidno, da so vsi ruski soglasniki — *mehki*! Tako uči g. Komljanec. To je torej *jedna* mehkota.

»In *ozkih e* in *i*«, t. j. v *ozkih e* in *i* se javlja mehkota, to je uže *druga* mehkota! Te druge mehkote ni, tako se mora sklepati, najprej pred *širokimi e* in *i* in potem pred *vsemi* drugimi mehki in *и* *tvrdimi* samoglasniki, t. j. pred *a*, *o*, *y*, *ы*, *э*, *ъ* in *я*, *ю*, *ь* in pred *ѣ*,

ki je lahko mehek ali pa tvrd; le »v *ozkih e* in *i* je mehkota!« uči moj visokočislani kritik. Kaj pa »predstojči soglasniki«?! No prví mi znano, da *ravno* tako *mehki*, kakor *e* in *и*, so še *я*, *ю*, *ь* in *ѣ*, vdrugič pa nikakoršnih *ozkih e* in *и* v ruskem jeziku *ni*, kakor tudi širokih *ne*; *e* in *и* sta *mehka* samoglasnika; drugega imena *nemata* v ruskem jeziku, ker *ozkosti* in *širokosti* nemata. Prepuščam g. Komljanču tudi v slovenščini drage volje »*ozko i*«, meni ga ni treba, ker ga za nobene denarje ne morem izgovoriti, kakor tudi *širokega i* *ne*; Sket in Šuman sta pa toliko »netočna«, da ob *ozkosti* in *širokosti i* ni besedice nista zgubila, kakor tudi ne o njega »izgovarjavi«; drugih slovenskih slovníc pa ali nimam, ali pa leže daleč založene pod prahom.

Torej ne vsako *e* in *и* je mehko, uči se v »Dom in Svet-u«, mehka sta le »*ozka e* in *i*«!! »Kdor bi pa pred *vsakim e* in *i* čital po pisateljevo *j* itd. (t. j. *mehko*. Op. pis.), napravil (sic!) bi še večjo napako, nego ko bi izgovarjal *e* in *i* *trdo*, kakor v slovenščini.« Poslednje je tudi jako »točen opis«. (Zdaj znamo, da se »*vsako e* in *i*« v slovenščini izgovarja »*trdo*«, torej tudi v »pek, vera, njiva, lipa, lice.«) »Tako se govori vsaj v *nekaterih* ruskih *narečjih*« (t. j. v *nekaterim* ruskih *narečjih* se *mehki e* in *и* govorita *trdo*! Op. pis.), med tem ko prvega sploh *nikjer* ni (t. j. *mehko*, kakor *e* v *pek* ali *i* v *lipa*, *ljiva*, se »sploh *nikjer*« v Rusiji ne govori!). Žal, da g. Komljanec ni povedal svojim čitateljem, *odkod* ima vsa ta znanja v »izgovarjavi« ruskih *e* in *и*: ali si jih je pridobil *na luci mesta*, t. j. v Rusiji, kakor sem si jih jaz, ali pa jih je posnel iz kakih učenih knjig *ruskih*, ali ga je »preidel ž njimi« g. prof. Francev; posebno pa bi bno zanimivo, ne le za-me, nego posebno za *ruske* učenjake, zvedeti ona »*nekatera narečja*«, kjer se *e* in *и* govorita *trdo*, in v drugič ona *narečja*, kjer se *e* in *и* ne govorita *trdo*, pa tudi ne tako, kakor učim jaz, to je, mehko, torej po učenju g. Komljanca, nekako posebno, mehko *trdo*, kar pa se v pisavi ne daje izraziti. Polje ruske dialektologije potrebuje še mnogo delavcev. Ako g. Komljanec svoja dotična znanja iz skromnega lista »Dom in Svet« prenese v varšavski »Russkij filolog. Vestnik«, ali v »Filolog. Zapiski« v Voronežu, ali pa kar naravnost v »Akademijo Nauk«, prepričan sme biti, da ga povsod sprejmo z razprostrtimi rokami.

Tudi fonografski valjarček z »*ozkimi e* in *i*« z meh-koto »v predstojčih soglasnikih«, obrazci razgovora iz onih »*nekaterih narečjih*«, ki »*mehki e* in *i*« izgovarjajo *trdo*, kakor v slovenščini — tudi tak valjarček, pravim, bi ne bil napačen. Koliko bi se dalo nabrskati denarjev s tako-le rečjo za »*kake posebne namene*«. Kaj pa še fotografske slike *ust*, kadar ta usta izgovarjajo »*ozki e* in *и*«, in seveda tudi široki *e* in *и*, (kajti ozkega bez šj-rokega si misliti ne moreš). Trgali bi se za take sličice!

(Dalje pride.)

Русскія непосредственныя натуры.

(Dalje.)

Къ ней заходила иногда дѣвочка, сиротка, при-носившая ей въ кружѣкъ воды; объ этой дѣвочкѣ больная отзывалась симпатично, называя ее хорошенькой, бѣленькой; она носитъ увѣты бѣдной Лукерьи до которыхъ больная большая охотница. Разсказы-вая о своей жизни посетителю барину, она проявляетъ все лучшія симпатичныя черты славянской натуры,

не тронутой цивилизаціей Запада. Лукерья не скрываетъ того, что ей сначала было скучно, а потомъ она втерпѣлась. Это терпѣніе выработалось въ ней въслѣдствіе такого размышленія: у нея есть, хотя и небольшое, но все-таки пристанище, жилье, а есть такіе люди, по словамъ Лукерьи, которые и пристанища не имѣютъ; есть слѣпые, глухіе, а у нея прекрасное обоняніе; она чувствуетъ, какъ въ полѣ зацвѣтеть гречиха или липа въ саду; но что больше всего ее утѣшаетъ — это именно то, что она согрѣшить не можетъ, что грѣхъ самъ отъ нея отошелъ и даже мысленнымъ грѣхомъ она не больно грѣшна. Ее болѣе всего интересуютъ явленія природы; она видитъ, какъ пчелы летаютъ, какъ голубь сядетъ на крышу и заворкуетъ, какъ курочка зайдетъ съ своими цыплятами крошекъ поклевать, какъ воробей залетитъ или бабочка; она любитъ, какъ ласточка вьетъ себѣ гнѣздо и выводитъ дѣтей. Она такъ привыкла къ этимъ ласточкамъ, что и на другой годъ съ особенною радостію ожидаетъ ихъ. Одинъ разъ заяцъ забѣжалъ къ ней, долго сидѣлъ около нея, водилъ носомъ и усами дергалъ и на нее смотрѣлъ; послѣднее она объясняетъ тѣмъ, что заяцъ, якобы понималъ, что она ему нестрашна. Она грамотная. Мѣстный священникъ даже принесъ ей календарь для чтенія, но она не читала, потому что свѣчку зажечь ей было жалко.

Иногда заходили къ ней богомолки, эти странствующія на Руси женщины, ищущія душевнаго успокоенія предъ мощами святого угодника или святой чудотворной иконой.

О чѣмъ же думала несчастная Лукерья и что чувствовала она во время своихъ семилѣтнихъ страданій? Сначала, — она сама не скрываетъ — думала о Васѣ (бывшій ея женихъ), но потомъ перестала о немъ думать и радовалась тому, что онъ женился на другой хорошей дѣвушкѣ. Однажды Вася, уже женатый, зашелъ къ ней, долго говорилъ съ ней, и послѣ этого свиданія она долго плакала. Мысли свои она сама понять не можетъ: „придетъ она (мысль), говорить Лукерья, словно тучка прольется, свѣжо такъ, хорошо станетъ, а что такое было — не поймешь! Только думается: будь около меня люди, ничего бы этого не было и ничего я не чувствовала, окромя своего несчастія.“

(Далѣе pride.)

Hrvat pa Srb.

Koljimo se! ...*)

Koljimo se!	Tad će nam se
Hrabro, napred samo —	Oči otvoriti,
Koljimo se!	Ali to će
Kad drugo ne znamo.	Prekasno nam biti!

Udri Hrvat	Zato, napred!
Po Srbinu bratu;	Koljimo se samo!
A ti, Srbe,	Da mu prije
Opet po Hrvatu!	Četu umnožimo!

Dokle jednom	Koljimo se!
Sasma oslabimo —	Kad volimo vragu
I tudjinu	Nego svojem
Četu umnožimo!	Zavičajju dragu!

(„Trn“ br. 16. 1898.)

R. K. ...ič.

*) Aleks. Sandić je izdal knjižico „Brat-bratu — Srbini Hrvatu“ in je na čelo postavil pesem „Koljimo se!“ Op. ur.

Iz novin.

»Српски Вјестник« v Mostaru priporoča Srbom, naj adrese na poštinih pismih, odločenih za zasedeni deželi, pišejo le s cirilico; ako bi se temu protivil kak uradnik, naj se oglasi pri listu. Tudi po občinah so uže zanemarjali cirilico, a se je oprijemljejo zopet.

U jednom nemškem listu se dokazuje, da kranjski Slovenci, ki se upirajo predelski železnici, so šli bar. Schweigelnu na limanice, in da bi bila zveza s Trstom po železnici preko Turskih planin čez Predel mnogo važnejša in za Avstrijo koristna, nego po drugih progah.

Drobtine.

Slovenske. Binkoštno nedeljo opoludne je posetilo 57 čeških turistov Ljubljano ob povratku v domovino iz Zagreba. Do Zidanega mostu so se jim peljali nasproti nekateri člani sloven. planinskega društva in Ljubljanski Čehi. Na Ljublj. kolodvoru so jih slovesno pozdravili župan, turisti, »Sokol« in češki rojaki. »Ljubljanca« je odpela »Jadransko morje.« — V »Nar. domu« je bil na to banket, po katerem so gosti napravili manje izlete, zvečer pa komers.

V občinski zastop mesta Joliet v Ameriki sta bila voljena dva Slovenca. Slovenska kolonija je posebno svečano slavila to prvo polit. zmago Slovencev v Ameriki.

Ljubljanski knezoškof je priobčil pastirski list, v katerem pripoveduje, kako si je pri dohodu v Ljubljano prizadeval za slogo in bratstvo med Slovenci, in kaj ga je dovedlo do tega, da je sedaj stopil odločno v boj v klerikalne vrste. — Mož se je vrnil mnogo preidealčen v svojo domovino nazaj, zato ga je dočakala marsikako presenečenje. Klerikalna stranka pa ga je po svojih obvestilih uverila, da ima pravo, in torej se ji je udal z vso dušo.

Osnovni shod društva sloven. umetnikov je bil binkoštno nedeljo v Ljubljani. Došli so slikarji, kiparji in stavbarji iz raznih slov. mest. Govékar je nasvetoval, naj društvo med se sprejema tudi pisatelje in pesnike, kar je po mnogem ugovarjanju obveljalo. Ustanovni občni zbor je odločen 2. unija v Ljubljani.*

Hrvatske. Biskup Strossmayer je za stavbo nove stolne cerkve v Splitu daroval 500 gld. Društvo ga je imenovalo radi tega svojim častnim članom.

V Punta Arenas v Chile živi do 10.000 Hrvatov. 300—400 jih koplje zlato v Ognjeni zemlji, 100—150 je mornarjev, do 100 je ribičev, kakih 50 ladjetesarjev. Za ladjetesarstvo ste tam dve hrvat. društvi. Ostali so večinoma trgovci.

Hrv. delavsko društvo »Sloboda« je proslavila 20. in 21. maja 1900 letnico in blagoslavljenje društvene zastave. V Zagreb so tem povodom došli tudi gostje iz Ljubljane in iz Bosne.

Hrvat. akad. mladina na Dunaju je dala napraviti fotografske posnetke predmetov, ki se tičejo tragične smrti Zrinskega in Frankopana 30. maja 1671., in ki so v Dunajskem Novem mestu: meč, spomeško ploščo v cerkvi in na pokopališču, in staro oljno sliko, predstavljajočo nju obglavljenje. Cena 5 fotog. v kabinetni obliki je 5 gl. Čisti donesek je v prid istrske družbe sv. Cirila in Metoda in hrvat. starinarskega društva v Kninu. Naročila sprejemajo: M. Matić, Dunaj VII., Burggasse 81. Mezzanin.

Na Hrvatskem in v Slavoniji je 1360 ljudskih šol, od teh 1280 javnih obćih, 40 javnih verskih (pravoslavno cerkvenoautonomnih) in 32 privatnih. 1251 obćnih javnih šol je imelo hrvat. učni jezik, 25 nemški, 7 madjarski, 3 slovaški, 2 maloruski. Od verskih šol je imelo 25 hrvat., 11 nem., 4 madj. učni jezik. Od zasebnih šol je imelo 13 hrvat., 8 nem., 11 madjarski učni jezik. — Za vzdržanje šol se je

potrošilo na leto 1799.804 gl. Šole obiskuje 115.581 dečkov in 78.465 deklic. Po veri so bili učenci 144.397 rim. kat. — 43.290 pravosl., 6.183 drugoverski. — Viših ljudskih sol je bilo 28, v vseh je hrvat. poučni jezik. Poseča jih 2683 solarjev in solaric. Troški za vzdrževanje znašajo 101.948 gl. V vseh ljudskih solah je 2361 učiteljskih močij.

Česke. V Brnu so ustanovile češke dame društvo miru. 14. maja je bil prvi shod pod predsedstvom pisateljice ge. Prochazke.

Prva česko slovan. cerkvena občina v Curihu oslavi s češko mašo spomin sežganja Husovega v Gottliebenu pri Kostnici 6. julija t. l.

Cesko-slovansko društvo v Pforzheimu je 22. maj a slavilo svojo 25letnico. Došla so odposlanstva mnogih čeških društev z raznih mest v Nemčiji. Poklonili so mu tudi mnoga darila, tako Stuttgarsko društvo krasen rudeče-beli društveni prapor; ono v Karlsruhe srebrn pokal.

Ruski igralci so bili v Pragi presrečno sprejeti, a to nekaterim poljskim listom ni po godu. »Nowa Reforma« se čudi, da se Čehi tako navdušujejo za Ruse, ko Rusi vendar naseljene Čeha rusifikujejo. — »Politik« odgovarja, da Čehi ljubijo vse slovanske narode, naj ti podpirajo njih političke težnje ali ne.

Slovaške. Iz Chicaga v Sev. Ameriki je več sto Slovakov poslalo od banketa brzoglasen pozdrav uredništvu »Narodnih Novin« v Turč. sv. Martin, kot iz dežele svobode in prava podjarmljenim rojakom v domovini.

Primorje i Trst.

(Nastavak.)

Talijani znaju i priznaju, da su u Istri dvie trećine pučanstva naše. Nu oni znadu proti nama mudro mudrovati. Prije svega zovu historiju u pomoć. Istra da je jednoč bila rimska, kašnje mletačka, a potomci Rimljanâ i Mlečana da su . . . Talijani. Što je izrečeno zadnjom stavkom. to je čista istina. No koji je historik dokazao, da je Istra jednoč bila rimska, a kašnje mletačka?

U Istri je bilo nekoliko rimskih kolonija, kao što ih je bilo u slavnoj domovini Sokratovoj, u svetoj zemlji izabranog puka, u Africi do izpred dvora Menelikova, onkraj Dunava do Tentoburških batina itd. To je historijski dokazano, ništa drugo. Kakovo je bilo onda domaće pučanstvo istarsko? Bog zna — Ilirci, Kelti, Grci?

Da li je kašnje Istra bila mletačka? Tko poznaje politiku mletačku, ne može na to ni misliti. Mlečanima nije stalo, da Istru osvoje, nego da osvoje istarsko vino, ulje itd. Mletačka politika nije nikad bila nacionalna, nego ekonomijska.

Eda lakše postignu materijalne svrhe, znali su sistematski poštovati jezik i narodnost onih, s kojima su mesetarili. — Nu stoji, da su oni gradići na zapadnoj obali, kojim smo već prije priznali talijanski značaj, i danas mletački. — Raztvorite atlas, pogledajte, gdje leži Venecija, gdje se dižu ti gradići, pak će vam stvar biti jasna, kao što će vam biti jasno, zašto mletački brodari nisu . . . doplovili do Pazinske jame.

Nu i u istočnoj, i u srednjoj Istri ima starih talijanskih obitelji. Ima — da li su stare, to je drugo pitanje. Te obitelji nisu . . . rimske ni mletačke, nego karnjelske. Njih djedovi su došli — i još dandanas dolaze — medju nas brusiti, prodavati trake, žigice, puceta itd. ili prositi koru kruha i čašu hladne vodice. Kako su se ti ljudi mogli ogazditi? Naši gostovi iz Karnije znadu štediti,

postiti, stradati; nisu mudri, ali su lukavi; karnjelsko lihvarstvo preći će u historiju. Zakoniti kamati u Austriji iznose 5%, istarski patnici znadu plaćati i 1000%. Nemojte se čuditi — to su fakta. (Dalje dodje.)

Dijaštvo.

Akademsko društvo »Slovenija« je na l. izrednem obćnem zboru dne 9. t. m. izvolilo tale odbor: Predsednik: stud. iur. Ivan Zabukovšek; podpredsednik: cand. iur. France Novak; tajnik: cand. phil. Jožef Reisner; blagajnik: stud. phil. Niko Omersa; knjižničar: cand. phil. Hinko Vodnik; arhivar: stud. iur. France Bytze; gospodar: cand. iur. France Šuklje; namestnika: stud. phil. Hinko Klešnik in stud. iur. Milan Valentinčič. — Pregledniki: cand. med. Jožef Tičar, cand. med. Jožef Stojc, in cand. phil. Ivan Merhar.

Zmes.

Okr. sodnik v Frideku se je pritožil Vratislavskemu biskupu kardinalu Koppu, ker mu je župnik Štihl poslal izkaz rojencev zadnjega četvrtletja v češkem jeziku. Biskup je župniku rekel, da se mora v obćevanju z uradi posluževati samo nemškega jezika ter v 8 dneš poslati nov nemški izkaz.

Nemški »Volksverein« v Graecu je pozval 21 mest in trgov na Štajerskem, da imenu ejo ceste ali trge po Bismarcku. Tudi Mariborčani so obečali, da izpolni o ta poziv.

Drž. odvetništvo v Kljužu na Sedmograškem je v 10 letih (1886—1896) zaradi polit. pregreh tožilo 363 Romunov. Kaznovani so bili vsi skup na 93 let 1 mesec in 25 dnij zopora in 21.232 gl. globe. — Pojedinci so kaznovani od 1 dne do 5 let. — Obtoženih je bilo 41 pisateljev in urednikov, 18 stavcev, 14 časnikarskih izdateljev, 155 kmetov, 42 duhovnikov, 32 učiteljev, 29 odvetrov, 12 ženskih, 6 dijakov, 5 zdravnikov, 5 privat. uradnikov, 2 trgovca, 2 obrtnika, 1 inženir in 1 ces. in kr. general.

Odbor nemško-nac. društva v Brnu je izdal poziv za Bismarckov spomenik v tem mestu! »Provokace!«

Nemški učitelj je v Pudliskah na Poznanjskem pretepel in hudo oškodoval učenca zaradi par poljskih besed. — Nemški poslanci pa so poljskim odrekli podpise, potrebne za interpolacijo v drž. zboru v tej stvari.

V Galiciji prebiva 2.841.000 Rusov, 2.786.000 Poljakov, 772.000 Židov in 238.000 Nemcev.

Mlado hrvatsko gledališče v Spletu je prenehalo.

21.—23. junija bo v Londonu kongres proti kupčevalstvu z ženskami v nenravne namene. 99 „teh kupčevalcev so Židje. Zlasti mnogo ubogih deklet pride njim v roke iz slovanskih krajev, posebno Galicije. Preslepé jih z obetanjem dobre službe na tujem, potem pa prevarjenko dovedejo v sramotne hiše na vstoku, od koder ne more več uteči.

1898 je 6722 ljudij pomadjarilo svoja imena, med temi je bilo 2379 Židov. Po stanu je bilo 101 žandarjev, 16 policistov, 32 vojakov, 13 duhovnikov, 1 muni, 23 odgojiteljev, 116 učiteljev, 58 zdravnikov, 10 advokatov, 7 časnikarjev, 48 dijakov, 33 roko-delcev, 50 pomočnikov, 8 zasebnikov. Kmetov nijeden, največ pa uradnikov pri železnici, pošti in brzoglavu, namreč 3382.

Vlade Romunije, Srbije in Grške so izjavile, da so pripravljene, da vvedejo gregorijanski koledar takoj, ko to stori Rusija.

»Voditelj« nasvetuje, da se naj ustanovi »Pravno obrambno društvo za duhovniško čast«, ki naj nadzoruje zlasti domaće, lokalno sovražno časopisje.

V Graecu je 12. maja umrl vpokojeni predsednik deželnege nadsodišča, strastni nasprotnik Slovencev, dr. Jos. vit. Waser, v 92. letu, rodom Ptujčan.

Bivši dež. šolski nadzornik Jakob Smolej je 15. maja umrl v Ljubljani. Kot vodja gimnazije je bil mladini vedno naklonjen. Dasi za časa najhujšega protisla proti Slovincem sam ni kazal Slovenstva, vendar ni bil temu nikdar sovražen.

Učitelj Miwald iz Čihane pri Klatovu je bil od vojaškega sodišča v Č. Budejevicah obsojen na tri mesece garnizijskega zapora, ker se je oglasil pri kontrolnem shodu z besedico »zde«.

Povodom cesarjevega jubileja je bil postavljen spomenik bitke pri Kolinu 1757. Posvetil ga je 27. maja Praški nadškof. kard. Schönborn.

Znani, bolgarski politik Dragan Cankov je 12. maja umrl v Sofiji.

V Levovu je bil 14. maja otvorjen katoliški shod, katerega se je udeležilo 10000 ljudi. Pri govoru muniha Bogdanskega je prišlo do razpora s socialisti. Vojaštvo je naposled napravilo zopet red.

Slavni ruski slikar Vasilij Vereščagin je napisal izjavo proti »zakonito, dovoljeni moriji« v vojski in za carjev predlog.

Cesar je odličil Gr. Klariča, ravnatelja ces. turške tabačne režije v Carjigradu z viteškim križem Fran Josipovega reda v priznanje njegovega uspešnega delovanja kot predsednika avstro-ogerskega Dobrodelnega društva v Carjigradu.

Znameniti spomin. 1840 je izdal prof. Jos. Prošek, učitelj češčine na gimnaziji v Hebu, češko slovnico za Nemce. V predgovoru pravi, da je cesar Fran I., uverjen o potrebi in koristi znanja češkega jezika, dijakom na gimnazijah in na vseučilišču na Češkem priporočil kar najtopleje učenje tega jezika in 13. feb. 1818 odredil, da naj se pri nastavljanju političnih uradnikov zahteva znanje češčine kot neizogibno uslovje. Zaradi tega je mesto Heb prosilo dež. vlado, da se ondí ustanovi za nemške gimnazijalce javna stolica za češki jezik, na kar je on dobil pravo, da uči češčino. — Danes je Heb najstrastnejše germansko mesto!

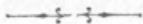
Protestantski Gustav Adolf Verein je za dobo vlade našega cesarja daroval za Češko 2,322.357 koron, za druge dežele, razun Ogerske, 7,451.901 korono.

V Kopru je propovedoval v majniku v frančiškanski cerkvi ital. misijonar, govore vedno o svoji »lepi Italiji«.

Prince Jurij je izdal proklamacijo, ki pozivlje krečanske kristjane, naj z blagohotnostjo do mohamedanov zabranijo njih mnogoštevilno izseljevanje iz dežele. — Tudi angleški guverner v Kandiji je izdal sličen proglas.

Dr. Fran vit. Šrom mnogoletni vodja moravske narodne stranke, je 19. maja umrl v Brnu, v 74. letu. V državnem zboru je bil 14. v deželnem 34 let delaven. Kot advokat nastopil je prvič javno na Velegrajski slavnosti 1858. — 1887. je bil imenovan členom gosposke zbornice. 1895. je radi bolehnosti odstopil od političnega delovanja.

Po Bismarckovi smrti je organ sedmograjskih Saksov, „BisritzerZtg.“, pričel zbirko za Bismarckov spomenik. Mestno glavarstvo je to, sklicuje se na staro naredbo, prepovedalo in denar zaseglo. Na pritožbo je odredil minister notranjih poslov, da je zbirka za dobo jednega leta dovoljena, in da se mora vrniti nabrani denar.

Razgled po slovanskem svetu.

a) Slovenske dežele.

Kranjsko. Občinski mestni svet v Ljubljani je 18. maja zavrnil ugovore proti zadajim volitvam. Županom se je vnovič volil soglasno Jv. Hribar. Slovenskemu gledališču se je dovolila podpora 2500 gl.

Slovensko-hrvatski državni po-lanci so se sošli 23. maja v Ljubljani, da se dogovoré o taktiki in zahtevah, katere naj zastopa posl. Povše kot tač. načelnik pri obravnavah izvrševalnega odseka desnice na Dunaju 25. maja.

Tržaško. V seji Tržaškega mestnega sveta, 24. maja, je naznanil župan, da je tudi ministerstvo odbilo rekurz glede spominske plosče o ital. protestnem shodu ter da se sedaj mesto pritoži na upravno sodišče.

Goriško. Goriški knez in nadškof, dr. Jakob Missia, je bil uže iz Rima uradno obveščen o imenovanju kardinalom v prih. konzistoriju.

Koroško. 10 letni občni zbor katol. polit. in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem se je vršil v Celovcu 18. maja pod predsed. dež. posl. Greg Einspielerja. Društvo je v minulemu letu napravilo 8 shodov. Ob cesarjevem jubileju je s posebnim odposlanstvom pri dež. predsed. sporočilo svojo čestitko in zato sprejelo zahvalo. — Dobodkov je bilo 365 gl. 61 kr., stroškov 146 gl. 47 kr. Imetja je 379 gl. 74 kr. Nove članarine se je nabralo 117 gl. 80 kr.

— O drž. zboru je govoril držav. posl. Lambert Einspieler; o deželnem zboru Grafenauer. — Dr. Kraut je govoril o slovenščini v uradih in predlagal resolucije na ministerstva za slovenščino zmožne uradnike v sloven. delih Koroške; za rabo sloven. tiskov. in v uradovanju z sloven. strankami; za novo nadsodišče v Ljubljani; za slov. vseučilišče v Ljubljani; in protest proti sklepu Celovškega mestnega sveta, da se smejo v mestne službe jemati samo prosilci nemške narodnosti. — O šolskih razmerah je govoril Rozman in v resoluciji zahteval preosnovo ljudskih šol na sloven. Koroškem, kjer se sedaj otroci odtujujejo rodu in materinemu jeziku, ter da se skrbi za take šolske nadzornike, ki bodo spoštovali tudi prava slovenskega naroda.

b) Ostali slovanski svet.

Obče. Avstrijska vlada odlaga jezikovno vprašanje, dokler se ne dogovori z madjasko vlado o prepornih točkah. Vprašanje se suče o banki, in to bi Szellova vlada rada rešila pristranski. Dogovor med Bauffyjem in Badenijem se je zrušil: vsled tega zahteva Thunova vlada nove določbe tudi gledé na banko, in dajajo jej prav od vseh pravično mislečih strani. Madjari se bodo morali udati, vsaj za ta del, naj se dogovoré s Thunom ali kakim naslednikom. Težavno vprašanje ostane še vedno o kvoti; tu bode imela tudi avstrijska vlada še vedno težavno stališče.

V seji izvrševalnega odbora desnice 25. maja je min. preds. grof Thun pojasnil stanje nagodbene akcije in izjavil, da vlada od svojega stališča ne more odstopiti ter bode izvajala konsekvencije, ako ne prodro njeni nazori. Vsi govorniki so povdarjali, da je dolžnost desnice, da vstraja na strani vlade.

Upravno sodišče je 27. maja razpravljalo o sloven. mestni ljudski šoli v Gorici. Na razpravo ste došli dve pritožbi Coriske mestne občine proti minist. odredbi, s katero je vlada konfiskala jeden del mestnih dohodkov, da se plača najemščina za sloven. šolo. Upravno sodišče je razveljavilo to ministersko naredbo, v ostalem pa pritožbi odbilo.

Najviše sodišče je burša Biberla, ki je ustrelil češkega dijaka Linharda, oprostilo vsake krivde in kazni.

V eksekut. odboru desnice je 29. maja min. preds. grof Thun kritikoval točko za točko nemške zahteve. Zatiranje nemštva je le prazna fraza; odločno se protivi samostojnosti Galicije, in zveza z Nemčijo ne spada v programetične zahteve. Nemške zahteve so nezdružljive z narodnimi, polit. in gospodarskimi interesi drugih narodnostij. Po tem dveurnem govoru se je zaključila seja in prihodnja določila do 6. junija.

Dunaj. Na Dunaju so z veliko vojaško slavnostjo odkrili spomenik nadvojvodi Albrechtu. Prisostvovala so odposlanstva onih tujih vojniških polkov, katerim je pokojnik bil zapovednik, tako ruska 14. pešaška in 86. huzarska polkovnija. Cesar se je pri veliki pojedini zahvalil vsem veličestvom, ki so odposlala svoje zastopnike k tej slavnosti. Posebe je imenoval cesarja Viljema II. in carja Nikolaja II.

Vsled želje posamičnih strank desnice se je 25. maja sošel eksekut. odbor, ki je obširneje razpravljal o vršech se obravnavah gledé avstro-ogerske nagodbe in soglasno sklenul, da hoča večina radovoljno pos-

peševati uresničenje za obe polovici države pravične nagodbe, in živo obžaluje, da je bila nemožna parlamentarna rešitev nagodbenih predlog. Eks. odbor popolnem odobruje stališče vlade pri sedanjih obravnavah z Ogersko ter bode v tej stvari vlado vsak čas odkrito podpiral.

V Dunajskem mestnem zboru je 26. maja dr. Wähner interpeloval zaradi izjave dr. Krausa pri občem zboru »Schulvereina«, da oficijalni Dunaj in velik del prebivalstva je do vprašanj, ki se tičejo uslovij za narodni obstanek Nemcev, ako uže ne sovražen, vsaj bezbrizen. Dr. Lueger pravi, da je izraz »oficijalni Dunaj« nalašč bil tako netočen, da se trditev ne more ovreči. Nerazumno je, da se kdo drzne trditi kaj takega. Javno ga pozivlje, da to dokaže ali pa prekliče. V Dunajskih in zlasti v provincijalnih listih se piše vse možno sleparjeuje o Dunaju.

Vsled želje posamičnih strank desnice se je 25. maja sošel eksekut. odbor, ki je obširneje razpravljal o vršilih se obravnavah gledé avstro-ogerske nagodbe in soglasno sklenul, da hoče večina zadovoljno pospeševati uresničenje za obe polovici države pravične nagodbe, in živo obžaluje, da je bila nemožna parlamentarna rešitev nagodbenih predlog. Eks. odbor popolnem odobruje stališče vlade pri sedanjih obravnavah z Ogersko ter bode v tej stvari vlado vsak čas odkrito podpiral.

Moravsko. Dopolnilna volitev za drž. zbor v Moravski Beli cerkvi je donesla nemškimi nacionalcem zmago v ozi volitvi. Pri prvi volitvi je dobil liberallec dr. Plachky 665, Schönererjanec dr. Fochler 551, Čeh dr. Sramotka 323 glasov. Pri ozi pa je dobil dr. Fochler 148 glasov več nego protikandidat; zanj so glasovali torej tudi Čehi.

Dalmacija. Hrvatje dalmatinski ne prenehajo prepirati se med seboj. Pravaši, z Bianchinijem na čelu, se hudujejo nad narodno stranko. Jako značilno je, kako označuje »Nar. List« (od 13. maja) narodno stranko: »Današnja narodna stranka napastila je sve tradicije (?) stare narodne stranke i s njima sasvim prekinula. Od aneksionističke postala je autonomaška, od hrvatske postala je *slavenska i hrvatsko-srbska*; od stranke, koja je stajala na osnovi hrvatskoga državnoga prava, postala je centralistička (?) ... Torej takó daleč so *zaostali* pravaši, da narodni stranki štejejo v greh, da je slovanska in hrvatsko-srbska! Lepi Slovani! To spominja na najhujšo dobo starčevičanstva, a odtlej bi se bili morali pravaši vendar poboljšati.

Ogersko. Ker mnogo oseb niti jedne korone (potrebne za kolek pri prošnji) noče žrtvovati za pomadjarjenje imen, je tigevski minister določil 5000 gl. za podpore onim, ki si dajo imena pomadjariti.

Ogerski minister notraujih poslov je odredil, da morajo vse madjarske oblasti prejemati hrvatske dopise od hrvatskih oblastij. V ministerstvu bodo ti dopisi prevedeni na madjarski jezik in potem odposlani dotični oblasti v rešitev.

V ogerski zbornici je Ugron interpeloval 18. maja. Mislil je, da nastopi nova doba pravičnosti za male narode, ko je car sprožil misel o svetovnem miru. V istem času pa Rusija pleni malo Finsko njene ustave. Skoro neverojetno je, da je taka krivica možna baš v času, ko se vsa Evropa posvetojuje o miru. Ni dolgo tega, kar je bila tudi ogerska ustava

v nevarnosti. Dasi nimamo prava, da se vtikamo v stvari tuje države, vendar smemo izrekati svoje simpatije onim, ki se bore za svoja prava. Ni dovoljeno, da velemoč prevzame zastopstvo male države. Danes je le iz prijaznosti, da Rusija zastopa Črno Goro, a jutri je to lahko prejudicij, iz katerega se izvaja dolžnost, in možno je, da bodo imele velemoči opraviti z Rusijo, dočim se bo stvar dotikala le Črne Gore. Ta deželica je daleč od Rusije, a blizu naših mej. — Madjarom se jako lepo podaje, pritoževati se radi krivic, delanih drugim narodom! Pometajte pred svojim pragom! — Ruski listi jako kritikujejo govor Ugronov, in da je vlada molčala.

Srbija. Kralj Aleksander srbski je v maju potoval po zapadnih krajih svoje dežele. V Loznici, ob meji, ga je pozdravil Sarajevski vojaški zapovednik generalmajor vit. Pohl kot zastopnik cesarja Fraua Josipa. Pri pojedini je kralj napil cesarju, zahvaljuje se na pozornosti, v kateri vidi novo znamenje prijateljstva med Avstrijo in Srbijo. Gm. Pohl je napil kralju in zapovedniku hrabre srbske armade Milanu. Kralj. Aleks. se je vrnil iz Šabca na parniku »Car Nikolaj II« v Belgrad, spremljan od dveh parobrodov z avstr. gosti.

Bolgarsko. V Sofiji je zboroval tri dni makedonski kongres. Sklenulo se je, da se letos ne vpripori noben vstasiek, ker bi ga ne podpirala nobena vlast. Dr. Rader naj izroči osebno v Haagu zbranim zastopnikom vlastij spomenico z opisom sramotnih razmer v Makedoniji in Stari Srbiji.

Sobranje je bilo 28. maja v prisotnosti princa Filipa Koburskega in princev Borisa in Cirila ter vsega diplomatskega zastopstva po knezu otvorjeno. Knez se je najpreje spominjal nesreče, ki je zadela deželo s smrtjo kneginje ter se zahvalil na sožalju izkazanem ob tej priliki. Z vsemi deželami, zlasti pa z osvoboditeljico Rusijo in Turčijo, vladajo prijateljske razmere. — Nove volitve so se vršile povsem svobodno. V tem zasedanju pridejo na vrsto predloge za konverzijo državnih dolgov in pogodba z ravnateljstvom vstočnih železnic. — Sobranje si je nato volilo predsed dr. Vačeva.

V Sofiji je zboroval tri dni makedonski kongres. Sklenulo se je, da se letos ne vpripori noben vstanek, ker bi ga ne podpirala nobena vlast. Dr. Rader naj izroči osebno v Haagu zbranim zastopnikom vlastij spomenico z opisom sramotnih razmer v Makedoniji in Stari Srbiji.

Rusija. Car Nikolaj je povodom svojega rojstnega dne poslal svojo sliko avstro-ogerskemu polku v Plevlje, čegar zapovednik je on. Sliko je izročil ruski vojni atašej na Dunaju, polkovnik Woronin. Ob tej priliki se je povdarjalo v nagovorih prijateljstvo med Avstrijo in Rusijo.

Car je zaukazal, da naj posebna komisija preiskuje, kako bi se odpravila in nadomestila deportacija kaznencev v Sibirijo, ker ona škoduje deželi in ovira prostovoljno naseljevanje v nji.

Papež je 21. maja sprejel ruskega poslanika pri Vatikanu v avdijenciji. Zahvalil se je v naročilu carjevem papežu na zanimanju za mirovno prizadevanje. Car mu javi svoje obžalovanje, da ni dobil povabila k zastopstvu na konferenciji. Rusija se je mnogo prizadevala za to, vendar ni mogla pridobiti Italije, katero so podpirale njene zaveznice.

Nemčija. Nemški cesar Viljem je v Wiesbadenu na rojstni dan carjev izrekel zdravico, slavečo njegovo prizadevanje za svetovni mir in želečo konferencijo najboljšega uspeha.

Konferencija za razoroženje. Prva seja mirovne konferencije v Haagu, otvorjene na carjev rojstni dan, je bila 18. maja. Zborovalca je pozdravil imenomholandske kraljice minister vnanih poslov, nato se je odposlala brzovjavka carju, katero je podpisal otvoritelj seje, minister Beaufort, ki je častni predsednik; dočim je pravi predsednik ruski delegat p^r. Staal.

23. maja je volila predsedništva svojim trem komisijam. Častna preds. prve komisije sta grof Münster in ameriški poverjenik White; predsednik belgijski poverjenik Beernaert. Komisija spada v vojno in pomorsko sekcijo. — Častna preds. 2. komisije so vojvoda Tetuanski (Španec), gen. lajt. Turkhan paša in grof Welsersheimb; predsed. ruski tajni svetnik Martens. Tudi ta komisija ima dva oddeka. — Tretja komisija ima častna preds. grofa Nigra (Lah) in Pauncefote (Anglež.), in preds. Bourgeoisa.

Književnost.

„*Slavisches Echo*“ ima v 4. štev. naslednjo vsebino: Zur Taktik in Böhmen. — Aus den Landtagen. — Die Gleichberechtigung in der Bukowina. — Kritische Rundschau. — V 5. štev.: Abrüstungs-Konferenz. — Im Zeichen des Artikels 19. — Der „deutsche“ Charakter Niederösterreichs. — Die kroatische und serbische Jugend. — Politisch-geschichtliche Skizzen über Siebenbürgen, Kroatien und Ungarn. — Die Čechoslawen in Wien. — Kritische Rundschau. — Vermischtes. — Aus dem Lager der Mehrwertigen. — Bücheranzeige. — List stoji za 1/4 leta 1.25 gld. Naročnina se pošilja na upravništvo na Dunaj IX. Eisengasse 13. — Upravništvo se Slovencem in drugim Slovanom priporoča, da zahtevajo „*Slavisches Echo*“ v mestih in trgih po kavarinah, kamor zahajajo. Med slovenskimi listi so „*Slavisches Echo*“ nekateri posebe priporočali; izdatelj se zahvaljuje posebe tem listom: „Brivcu“, „Domovini“, „Edinosti“, „Ljubljanskemu Zvonu“ in „Slovenskemu Narodu“ ter se im priporoča i nadalje. Uredništvo naznanja, da se je „*Slav. Echo*“ nemškim listom prikupil v tolki meri, da ga napadajo zlasti na severnem Češkem, v tem ko ga češki listi priporočajo najtopleje. Urednik lista bi slovenske zgodovinarje opozoril, da imajo najlepšo priliko popravljati nemško pačenje zgodovine, ki se sistematiški vrši sosebno na škodo slovenskega in češkega naroda. Priporoča se urednik, da mu pridejo na pomoč izsledovalci tiste zgodovine, katera govori o slovanskih narodih. Jednako primerni so opisi s slovanski umetnosti.

Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko. Vsebinska 2. seš.: Simon Rutar: Rimska cesta „Aquilaia—Siscia“ (Dolge). — Ivan Vrhovnik: O Val. Vodniku. — Frd. Kavčič: Znameniti Slovenci. — Mali zapiski: J. Vrhovnik: Francoske ženitve v Ljubljani. — A. Aškerc: Slovenski prisegi iz ljubljanskega mestnega arhiva. — J. Vrhovnik: Slovenska pesem pri vstajenju pred dvesto leti. — J. Vrhovnik: Francišek Juliani.

Mittheilungen istega društva imajo v 2. seš.: Die Pest in Laibach nach Archivalien des Laibacher Stadtarchivs, bearbeitet von Prof. J. Vrhovec. — Das Klima von Krain, von Prof. F. Seidl. — Die Schmiedezunft in Weichselburg, von Konrad Črnologar. — Der Adel in Krain, von Ant. Globočnik (Schluss).

„*Slovenska pisarna*“ se zove nov, v Celju izhajajoči list, glasiló društva slovanskih odvjetniških in notarskih uradnikov. Izhaja četrtletno in stoji za člane društva 75 kr., za nečlane 1 gl. na leto.

Spominske dopisnice na oslavo stoletnice rojstva A. S. Puškina je izdala knjigarna J. Slovák v Kromerizu, Morava. Dopisnice podajajo poleg zmanjšanih ilustracij prizorov iz življenja Puškinovega tudi njegovo oprsje in razna mesta, kjer je živel Puškin. Dopisnice imajo pod ilustracijami ruske napise in so zares krasno izdelane; zato jih tudi Slovanom v obče toplo priporočamo.

Glas. Glas ujedinjene hrvatske, srbske i slovenačke omladine. Za književnost, politička i socijalna pitanja. Beč, svibanj (maj) 1899. Br. 1. Vsebinska: A. Schäffle: Jedro socijalizma. — Sv. Pribičević: Hrvatska i srpska opozicija prema našim narodnim aspiracijama. — M. Kristof: Gospodarska kriza i zemljoradničke zadruge. — Ž. Bertič: Bilješke sa sela. — T. G. Masaryk: Ljubav prema bližnjemu i rad. — Književnost. — Bilješke. — To je nov list jugoslovanske mladine, po programu pomenja nadaljevanje pretrgane „Hrvatske Misli“ in „Nove Debe“. Glas je začel izhajati na Dunaju, in sicer v obrokih, nekoliko daljših od meseca. Lastnika sta Stj. Radič in Sv. Pribičević. Na zadnji strani je podpisan urednik „Sloven. Sveta“; a to se je zgodilo le radi formalnosti, da bi mogli mladi gosposdje izdavat list na Dunaju. Drugače nima naš urednik čisto nič opraviti in ne vpliva pri listu ne gledé duševne, ne gmotne strani. Naprošen, je ustregel. Za „Glas“ naj se pošilja za sedaj naročnina le za pol leta in sicer 1.50 gld. (za 5 števk). Naročnina, pisma, reklamacije se pošiljajo na adresu: Milan Šrabec, Zagreb, Tvrnička ulica 2a.

Starohrvatska Prosvjeta. Glasiló hrv. starinarskog društva u Kninu. Urednik joj Frano Radič V 3. in 4. št. za l. 1898. ima zopet celo vrsto razprav, ki razsvetljujejo jugoslovansko zgodovino. Vsebinsko podaje v hrv., franc. in ital. jeziku. Med tekstom so vložene mnogotere ilustracije.

Dvacet let práce kulturní. Cesta Bosnou a Hercegovinou, již vykonali JUDr. Em. Dyk, Max Hájek, Frant. König, říší a zemští poslanci. V Plzni. Tiskem a nákladem knihtiskárny J. Čísáře. 1899. — Posebe je opomnjeno, da čisti dobiček od prodaje te knjige je namenjen društvu „Naša Straža“ v Ljubljani. Omenjamo, da radi te knjige se je bila vnela huda polemika na Češkem, ker se publicistika češkega naroda ne more zlagati z nazori in sodbami, ki se ugodno izražajo o obci politiki, ki vlada v Bosni in Hercegovini. Priliko bomo imeli povrniti se k temu spisu.

Na znanje. Slovan. akad. društva „Akademický spolek“, „Българин“, „Букovina“, „Ognisko“, „Civ“, „Slovenija“, „Zora“, „Zvonimir“ in „Кружокъ любителей русскаго языка“ so sklenula po inicijativi društva „Slovenija“ 7. junija t. l. ob 8. uri zvečer v dvorani „Cursalon“, I. Parkring 1, praznovati stoletnico rojstva ruskega pesnika Aleksandra Sergejeviča Puškina. — Sodelovali bodo: gēna. Marija Ulrih, gēna Dragica Kovačević, g. Geš, operni pevec, „Slovansko pevsko društvo“, tamburaški orkester „Zvonimirov“, moški zbor „Zora“. Igral bode orkester bosenskega polka.

Pripomnja upravništva. Nekateri letos v obče še nišo plačali naročnine; prosimo vljudno, naj to kmalu stvoré. Tisti, katerim smo letos ostavili list a se ne zmenijo za svoje dolžnosti, naj gledajo, da ne pridejo v škodo, ako ostanejo glubi še nadalje. Prijatelje naše prosimo, da nadalje širijo „*Sl. Svet*“ med Slovenci in drugimi Slovani.

Upravništvo „Slov. Sveta“

more postreči novim naročnikom še z vsemi letošnjimi številkami. Na prodaj ima tudi nekoliko letnikov od 1888 do konca 1898, in sicer poprek in s poštino vred po 2 gld. 50 kr.; le letnik 1896 se oddaje po 1.25 gld. in letnik 1897 po 1.80 gld. Iz zaloge „*Slov. Sv.*“ se prodajajo: ruski prevod Levstikovega „*Martina Krpana*“ po 15 kr., „*Rusko pravopisanje za učenje se*“ po 10 kr., knjižica „*Naši knjižni grehi*“, po 12 kr., „*Das Parteiwesen der Slaven in Böhmen*“ po 55 kr.

Zboljšano Kneipp-ovo zdravljenje proti glavoboli in izpadanju vlàs

dela čudovite uspehe pri
nervoznosti, kronični bole-
čini glave, migreni, nevralgiji
in drugih boleznih glave.
Steklenica mazila za vlàs gld. 1.-,
2.-, 3.-, z navodom uporabe vred.

P. FRÖTSCHER,
specialist za bolezni
vlàsov,
Dunaj, XVIII. Theresiengasse.

C. in kr. imetnik privilegij
I. Dunajska votla brusilnica na
par za umetno brušenje in britve
in zaloga jeklenega blaga
LEOPOLD SCHÄCHTER
Wien I.

Reichsrathsstrasse 9.
Aparati za samobritje se jamčijo,
trpežni in dobri.

Zaloga vseh vrst rezil.

Specijaliteta:
Noži za radiranje in škarje za
podobe v vseh veličinah.
Naročbe v provincijo se brzo
izvršujejo.

Rezila, poslana za nabrušenje,
se obratno izgotavljajo

Temnih sob in prostorov ne več!

Reflektorji za dnevno svetlobo

od

Josipa Striebl-a,
II., Scholzgasse 6. Wien.

Cene:

V cenah je vključeno tudi
postavljenje s skladišča:

Dunaj.

Izredne veličine po specijal-
nem tarifu.

Olepšave posebe se rabijo
po velikosti bronsovane
ali pozlačene.

Nr.	Daljina Širina		gl. v.	Krone
	Centimeter			
1	80	40	12	24
2	80	55	14	28
3	80	65	16	32
4	80	80	20	40
5	100	65	20	40
6	125	80	25	50
7	125	100	28	56

Potrebno za vsakega trpečega na
grži (Bruch).

Tiesel-ovi ces. kral. izključno priv.

pasi od grže,

zdravniško poskušeni, nedose-
ženi, naj se nosijo noč in dan.

Po jedni strani gld. 3-50, po
obeh straneh gld. 5.

Priznanja od g. dr. Weis-a, eme-
rit. sekundarnega zdravnika I.
reda Dunajske obč. bolnice,
Dunaj.

KAROL TIESEL,

patentni imetnik in proizvoznik.

WIEN,

VII. Westbahnstrasse No. 35

Wilh. Forster,

gravér.

Ateljé za vsa graviranja
v zlatu, srebru, žlahtnem
kamnu, steklu in kovini.
Izdelovanje monogramov,
grbov, stanc, šablon, pe-
čatov, pečatnih znamenj,
stampilij iz kavčuka in ko-
vin in tipov kavčukovih.

Wien, XIV. 2, Mariahilferstr. 198

k „zlatemu solincu.“

Izdeluje sam znamenja za
društva in klube.

Osnovano 1872.

Senzacionalna iznajdba.

Ces. in kralj. izključ.
privilegij.

Radikalni pomoček proti potu
nóg dobi vsak, ki trpi na tem,
le z nošo črevljev za pót, ka-
tere sem iznašel sam, kateri
so s. kralj. patentom odkli-
čani in varovani, in kateri
so izdelani z impregnovanim
vdelanjem usnjastih podplatov;
ti črevlji imajo lastnost, da do
cela in za vselej odstranijo
sitni pot na nogah, nastajajoča
vnetja in najhujše ozebke in
kurja očesa.

Naročbe od zunaj se izvršu-
jejo v 14 dneh proti poštnemu
povz. tju. Ilustrovane prospekte
z navodom, da vzameš mero
sam, grtis in franko.
Jos. Hanzlik, Wien, XIII.,
Weissgasse Nr. 2.

Podgane in miši

delajo največo škodo po kletih
in skladiščih.

Najhitreje jih pokonča od mene
iznajdena uničevalna pasta, katero
more uporabljati povsod vsakdo. Cena
pašti pol kilo gld. 1.50. Izgotavljam
tudi najnovejši, od občinstva kot naj-
bolji priznan mehaničen skopec za
podgane in miši, kateri prekaša vse
dosedanje iznajdbe v tej troki. Moreš
jih s tem skopcem vioviti 15 do 20
ne da bi ga napravil na n. vo. Cena
skopeca za podgane gld. 4.-, za miši
gld. 1.80 do 2.60. — Skopeci za štorke
gld. 1.20. Prodajalcem odstotke.

Prodaje in izdeluje

L. Pösch,
Spengelmester.

Wien, XVII. Bez. Blumengasse 60.

Izdeluje akvarije na steno, na mizo,
kabine za kopanje ptičev, svetilnice
ročne, stenske, za voze in grobe.

Atelier für Schild- und Schriften-
Malerei

Julius Brisker, Wien, Gumpendorferstrasse 96.
Prevzemlje
vsake vrste delo na les,
pleh, steklo, platno, zidovje etc. etc.

IGNAZ NOTTER,

Siebmacher und Gitterstricker, Wien, XIV., Roberthamerlinggasse II.

Pletiva iz drata vseh vrst, mreže za ograde, sita z lesenim obodom
pohišna in domača orodja in vsakatera dela moje stroke izdelujem
solidno in najceneje. Naročbe v provincijo naglo izvršujem.

Kdor si hoče dobro, solidno, trpežno

KOLO

oskrbeti proti ugodnim pogojem doplačevanja, obrni
se do agenture in konislijske firme

SIGMUND ROSNER,

Dunaj, II/2. Czerningasse 16.

Osnovano 1870.

Erste Wiener Chemische Putzerei & Färberei, Kleider-Reparaturen-Anstalt

WIEN XIV./1, Goldschlagstrasse Nr. 88.

sprejemlje obleke, zavese, robo za mobilje v celoti za čiščenje,
barvanje in pranje. Obleka pol volnena in iz likane preje se po-
stavlja po patentovanem načinu in napravlja zopet nova.

Naročila v provincijo se brzo izvršujejo.

JOSIP WINTER,

dekoratér

Ramperstorferstrasse Nr. 28 WIEN, V., Ramperstorferstrasse Nr. 28
oddajnik c. kr. Terezijanske akademije na Dunaju

se priporoča za napravo dekoracij vsake vrste, za kotiljonske
figure, izpostavljanja, slavnostne vozove, slavoloke etc., etc. po
svojih idejah ali pa po naročilu v plastičnem in dekorativnem
delu. — Nadalje najboljše izdelovanje zastav, grbov, napisov,
transparentov, pokrival, kotiljonskih tur in kostjume popolnju-
jočih predmetov po najnižih cenah.

„SLOVANSKI SVET“ izhaja v 10. in 25. dan vsakega meseca, in sicer na 16 straneh. Stoji za vse leto gld. 5, pol leta gld. 2.50,
četrt leta gld. 1.25. — Za učitelje, učiteljice in dijake za vse leto 4, za pol leta 2 in za četrt leta 1 gld. — Posamične številke se
razpošiljajo po 20 kr. — Zunaj Avstro-Ogerske na leto 6 gld. 50 kr. — Inserate sprejema upravništvo. — Naročniki, rekla-
macije in vsakovrstna pisma naj se pošiljajo F. Podgorniku na Dunaj (Wien), IX., Eisengasse Nr. 13.

Izdatelj, lastnik in odgovorni urednik: **Fran Podgornik.** Tiskli Bratři Chrástínové ve Valašském Meziříčí.